

Umění mediální ekologie

Lekce 1-4 (17. 3.)

- vztah umění, médií a ekologie
- představení předmětu
- studentské texty...

--- **mezivědní obor** - intermediální, rozptýlené zkoumání vztahů a struktur, zahrnujících informační technologie, sociální struktury, komunikaci, poznatky z dalších vědních oborů (vztah umění vs. věda), studium prostředí - **ekologie jako rámeček**
- spojení diskurzu ekologie a mediálního umění spojení - **nové vnímání ekologie, vzhledem k novým tématům** (ekologie kybersvětů, ekologie nových organismů - a jejich vytváření)
- problematika hodnocení - sociálně politická sféra - míra angažovanosti, dopadu, **vztah estetického a politického**
- Guattariho návrat k estetickým paradigmatům - umělec jako privilegovaný, tranzverzální subjekt

texty:

- Matthew Fuller - Media Ecologies. Materialist Energies in Art and Technoculture
 - Félix Guattari - The Three Ecologies, 1989
 - Stephen Wilson - Information Arts: Intersections of Art, Science, and Technology
 - online časopis LAND: Landscape, Art and Design (landviews.org)
 - Robert Smithson - A Sedimentation of the Mind, The Spiral Jetty
 - Agnes Denes - Art for the Third Millennium ...
 - M.J.M. Bijvoet: Greening of Art (http://www.stichting-mai.de/hwg/amb/goa/greening_of_art_02.htm) ad.
- historické precedenty ekologického umění
land art
earth art (zemní umění)

Robert Smithson, Walter De Maria, Christo, Nancy Holt, Alan Sonfist, Hans Haacke, Dennis Oppenheim...

- termín ekologie: **interdisciplinární vědecké studium vztahů mezi organismy a jejich jednáním (vzájemnými interakcemi) v prostředí.**

- také: domácí materiály, místní zdroje energie, udržitelné procesy, lokální témata.

Félix Guattari

- mediální ekologie a média vůbec ve všech ohledech zásadně politická či eticko-estetická
- **sociální, mentální a environmentální ekologie**

Matthew Fuller

- komplexní interakce a procesy, materialita elektronických médií, dynamická propojenost procesů a objektů, bytí a věcí, vzorců a hmoty
- termín: Mediální (informační) ekologie: Raymond Arl - Media Ecology (In: Radical

Software, 1971)

- díla softwarového designu, nové archivační postupy, práce s metadaty, způsoby generování nových typů dokumentace a informace...

Robert Smithson

- vycházel z minimalismu, americké verze Arte Povera, Earth Art (zemní umění)
- zájem o geologii, mineralogii, krystalografii
- entropie

Rosalind Kraussová – MINIMALISMUS: posun od statického, idealizovaného média k temporálnímu a materiálovému – Smithson, Richard Serra, Bruce Nauman, vrcholem modernismu, ale neméně rozchodem s ním

- zájem o industriální památky

Hotel Palenque (1969- 72)

- přednáška pro studenty na Univerzitě v Utahu, 1972

- geometrické sochy v 60. letech - matematický řád:

Enantimorphic Chambers (1965)

Cryosphere (1966)

Gyrostasis

- krystalický jev známý jako šroubová dislokace - matematické řazení spirálových hexagonál okolo prázdnoty

- gyrostáze - oblast fyziky, zabývající se rotujícími těly a jejich tendencí udržet si rovnováhu

- krystalizovaný fragment gyroskopické rotace, abstraktní 3D mapa

- konec 60. let - objekty - **Stratas** (68-9) - vypadají pravidelně, ale ne-vizuální molekulurní struktura je nepravidelná

Cayuga Salt Mine Project (pro výstavu Earth Art, Andrew Dickson White Gallery na Cornellově univerzitě v Ithace, 1969)

- 8 zrcadel v solných dolech, další pravidelně rozmístěné na cestě do galerie, kam přinesl sůl, geologické mapy oblasti, fotografie (zrcadlo: koncept i abstrakce)

série "**Displacements**"

- zrcadlová přemístění / posuny / posuvy

- vliv: systémová analýza, kybernetika - teorie Jacka Burnhama

- Ludwig von Bertalanffy - německý biolog, biofyzik - uzavřený vs. otevřený systém - systémová teorie organismu

- oddělování přírody a umění je umělé -- hledání nové funkce umění

- příroda jakožto pohlcená kulturou (domestifikovaná)

text **A Sedimentation of the Mind: Earth Projects (1968)**

- povrch země a výplody mysli nalézají způsoby, jak se rozložit do nespojitých oblastí umění, fikční a reální agenti spolu handlují o místo

- nelze se vyhnout *blátivému myšlení* (muddy thinking) - naše mysli a země jsou v neustálém stavu eroze, mentální řeky obušují abstraktní břehy, mozkové vlny

podmývají útesy myšlení, myšlenky se rozkládají do kamenů nevědomí a konceptuální krystalizace se rozbíjejí v sedliny šterkovitého rozumu (gritty reason)

- pomalý tok - uvědomnění si hustoty myšlení - sesuny, klouzající suť, zavalení - to vše se děje v rámci praskajících omezení mozku
- organizovat tento rezavějící zmatek do vzorců, mřížek a oddílů je estetický proces, jen zlehka dosud dotčený - manifestace technologie jsou někdy spíš než *rozšířením* člověka agregáty prvků
- umělci preferují procesy, které nebyly idealizované, rozlišené do "objektivních" významů - popisy nástrojů pro práci s půdou - těžké konstrukce, jež mají devastující druh primordiální velkoleposti
- nástroje umění byly již příliš dlouho omezeny na ateliér, město dává iluzi, že země neexistuje (Heizer - nazývá tyto projekty *Alternativa absolutního městského systému*)
- Carl Andre, Dennis Oppenheimer - *halda* (pile) - základní komponenty betonu a sádry: stolové hory, kopce v rovině, houbové kupy a jiné deflace (odstranění materiálu z pláže a jiných povrchů země větrem)
- nástroje technologie se stávají součástí zemské geologie a vnořují se zpět do svého původního stavu, stroje se jako dinosauři musí vrátit zpět do stavu prachu či rezi
- zahrady historie byly nahrazeny místy času (Dá se říci, že umění degeneruje, když se blíží zahradničení?)
- krajina se navíjí zpět miliony a o miliony let *geologického času*
- proces reznutí: zajímavé barvy způsobené oxidací (zajímavá ne-technologická podmínka), v technologické mysli evokuje strach z inaktivity, entropie, ruiny - proč by měla být ocel ceněna víc než rez (technologická hodnota, nikoli umělecká)
- tím, že technologické procesy vyjmeme z vytváření umění, začneme objevovat jiné procesy zásadnějšího řádu - rozpad či fragmentace hmoty činí člověka vědomým sub-strátů země, předtím, než je vyleštěna průmyslem do kovu, alumina, drátů, trubek, oceli, železných tyčí...

Pulverizations (66)

- oxidace, hydratace, karbonizace, rozpuštění (hlavní procesy rozpadu skal a minerálů)
- metody, které by se daly přetvořit v umělecké - technologická ideologie nemá žádný jiný pojem času než okamžité dodávky a poptávky, uzavřené "čisté" systémy
- srovnání slov a skal - obsahují jazyk, sledující syntax rozdělení a přerušení

- divák (umělec či kritik) podléhá klimatologii mozku a oka - "mokrý mysl" si užívá kaluže a fleky barvy

návrhy pro ty, kdo mají prosakující mysl (mysl blátivá)

Projekt bahňivé louže

1. Vykopejte 30 metrů čtverečních vidlemi
2. Požádejte místní hasiče, aby plochu zalili vodou. Lze k tomu použít požární hadici
3. Oblast bude dokončena, až se z ní stane bláto
4. Nechte je vyschnout na slunci, až se stane hlínou
5. Opakujte proces podle libosti

1970 - nalévaná díla - nalévá průmyslové materiály jako asfalt, cement, lepidlo,

dehet do industriálních prostorů

Partially Buried Woodshed (Kent univ. Ohio, 1970)

Spiral Jetty

- Great Salt Lake, Utah

- místo starých olejových vrtů, fragmenty zrezivělých barelů, kusy starých pump

- teorie non-site - nemísto (**Site/Nonsite**)

- dialektika místa a nemísta: místo: otevřené limity, série bodů, vnější koordináty, odečítání, neurčitá jistota, rozptýlená informace, reflexe, hrana, nějaké místo (fyzické), mnoho, ne-místo: uzavřené limity, řazení hmoty, vnitřní koordináty, přidávání, určitá nejistota, obsažená informace, zrcadlo, centrum, ne-místo (abstraktní), jediné ..

Craig Owens - text Earthwords, 1992

- Jetty - jako nemísto není nespojitým dílem - spojením v řetězci označujících, které na sebe navzájem odkazují ve spirále - existuje jen ve filmu, vyprávění, fotografiích, mapách, diagramech, kresbách... viditelné jen ze vzdálenosti - dislokace pojmu úhel pohledu, který již není funkcí fyzického umístění, nýbrž modem (fotografickým, kinematografickým, textuálním) v konfrontaci s uměleckým dílem

- touha situovat dílo do specifického místa - touha po alegorii

Broken Circle

- štěrkovna, kamenolom (Emmen, Holandsko)

tzv. místa odpadu / waste spaces

- nejlepší místa pro 'zemní umění' jsou místa, jež byla narušena průmyslem, bezstarostnou urbanizací či přírodní devastací

Martha Rosler - Fragments of a Metropolitan Viewpoint

- vytváření *míst odpadu* je součástí sociální produkce významu v moderním životě, mizení míst dříve považovaných za veřejné (In: If You Lived Here. The City in Art, Theory, and Social Activism. A project by Martha Rosler)

Lara Almarcegui

- projekt wastelands

- mapuje místa odpadu v Amsterdamu - jejich konzervace, aby zůstaly nedotčené - vyplněné náhodně přírodními procesy - *prostory svobody* (narozena ve Španělsku 1972, později Rotterdam)

- sbírá historická, geografická, ekologická, sociologická data o prázdných oblastech v městských prostorech

- každé místo odpadu má velmi odlišné vlastnosti, snaží se každé místo představit detailně, zachytit ho ve své jedinečnosti

Guides to European and North American Wastelands - zkoumá materiály

konstrukce a destrukce, substanci šterku

- výstava v Secession - nakupila množství betonu, dřeva, podlahové krytiny, cihel, malty, skla, sádky, polystyrenu, oceli (materiál spotřebovaný pro konstrukci Secession ve Vídni, recyklovaný)

Guide to the Wastelands of Flushing River (Ludlow38, Manhattan's Lower East Side)

- fotografie, urbánní studia, performance

- termíny jako *terrain vague* - volná území, neaktivní, nedefinovaná, bez jasných hranic, postindustriální městské krajiny, nevyužívané přístavy, reziduální prostory na březích řek, sterilní prostory administrativních komplexů, připojené k dálnicím

- *intersticiální prostory*

- Marc Augé - *nonlieux* - nemísta - bez identity, vztahu, historie (dálnice, nákupní centra, letiště)

Non-Site

- obsahuje narušení místa - kontejner je v jistém smyslu fragmentem sama sebe, 3D mapou, fragment širší fragmentace

Non-Site #1

- mapa - šest úběžníků, které se ztrácejí v pre-existujícím zemském pahorku ve

středu hexagonální přístavací plochy v Pine Barre Plains v South New Jersey

- 31 kovových kontejnerů z namalovaného modrého aluminia, každý obsahuje písek

- když vidíme nějakou věc s vědomím temporality, mění se v něco, co je ničím

- čas umělce: umělec musí zůstat blízko temporálním povrchům

The Spiral Jetty (1972)

- zájem o slaná jezera

- kniha Williama Rudolpha *Vanishing Trails of Atacama* - slaná jezera v Bolívii ve všech stádiích vysychání, plná mikro bakterií, které je barví načerveno

- Great Salt Lake in Utah - část vody má barvu rajčatové polévky - původně chtěl udělat ostrov, opuštěné umělé přístavy Little Valley - vínová voda, slané bažiny okolo - sedimenty - kusy rozvalin, odpadu, zničené chatky, olejové plošiny

- snaha dostat olej pryč tu zanechala pumpy potažené černou lepkavou hmotou, zrezivělé

- místo - nepravidelná ložiska vápence, černý basalt - pod mělkou narůžovělou vodou síť baheních prasklin - pevné a tekuté se zde proluly

- pronajal si na dvacet let

- rozsah konvergence mezi Místem a Nemístem sestává z rizik, dvojité cesty ze znaků, fotografií a map, které patří současně oběma stranám dialektiky, obojí zároveň přítomné i nepřítomné, země či půda z Místa jsou umístěny do umění (nemísto), Nemísto je kontejner v rámci jiného kontejneru

- asymetrická spirála s negativním obratem (doleva), okolo slané krystaly, mrtvé moře

- neustálá změna - viditelné vs. neviditelné, materiálové, procesuální, různé aspekty prostředí: geologické, mineralogické, průmyslové, historické

- spirála vytvořená z bahna, solných krystalů, čedičových skla, země a vody v zátocě jezera Great Salt Lake v Utahu

- měřítko závisí na tom, kde je divák: být v měřítku spirály znamená být mimo ni, posílení a protažení spirál, které vibrují prostorem a časem

- film bylo nutné filmovat z helikoptéry (z řeckého helix, helikos - spirála), přímo shora

text *A Cinematic Atopia* (1971)

- představa kina v jeskyni či opuštěném dole, nafilmovat proces jeho konstrukce, jež by se stal jediným filmem tam předváděným
- zájem o projekční místa
- touha ukázat film *Spiral Jetty* ve Staten Island Ferry: převozní člun plující doprostřed přístaviště a zpět do přístavu ve spirálovité plavbě, zatímco by promítal film

- naše krev je kompozičně analogická pravěkým mořím, když sledujeme spirálové kroky, vracíme se k počátkům, zpět k nějaké houbovitě protoplasmě, plovoucímu oku, unášenému v předpotopním oceánu (...) závratná spirála touží po jistotě geometrie. člověk se chce uchýlit do chladných pokojů rozumu (...) znovu jsem se vyvlékal ze sebe sama, rozpouštěl se do jednobuněčného bytí, snažíc se lokalizovat jádro na konci spirály

- příroda je země s vrstvami geologické straty, přepsaná krajinou s urbánními (sociálními, politickými) a industriálními (ekonomickými) systémy: neustálá změna

projekty **land reclamation / rekultivace či obnovení půdy**

- hledání jiného kontextu pro díla - umění součástí společnosti
- umělci by měli hrát roli při novém tvarování země: to reclaim: znovu si vzít krajinu, zničenou důlními společnostmi

- od 1971 rekultivační prohlášení - mnoho starých dolů, kamenolomů, znečištěných jezer a řek - použití a recyklace v termínech *zemního umění*
- psal různým důlním společnostem (1972-3) - dialektika mezi ekologií a průmyslem,

Lake Edge Crescent, Egypt Valley, Ohio (72)

- voda, země, vápenec, hrachor - vykopat rašelinu, osázet hrachor

- sochařství jen jedním aspektem jeho díla - ekologická intervence - více situační strategie

(v té době už také: Helen a Newton Harrisonovi, Hans Haacke, Betty Beumont, Alan Sonfist...)

- zájem o to, jak byla krajina zničena
- nic nebylo realizováno

- nový druh zahrady, zcela umělý, produkt industrializace a technologií
- kritika raných ekologických přístupů (*Matka Země*) - utopické, archaické, sentimentální, umění jako nástroj mezi ekologem a průmyslníkem

- land reclamation - od roku 1979 se stává TÉMATEM

- první úspěšná díla land reclamation - návrhy Roberta Morrise (*Untitled*, **Johnson Pit #30**) a Herberta Bayera (*Mill Creek Canyon Earthworks*) 1979

- nový "umělecko-zahradní typ" díla (objednala King County Arts Commission, 1979)

- osloveno 22 umělců, porota vybrala Morrise: minimalistické formy - terasovitá

kultivace rýže, zavěšené zahrady, obrácené ziguraty - příbuznost kresbám
Smithsona

- série klesajících koncentrických svahů a lavic okolo, vršek, parkoviště na vrcholu -
celé místo očištěné od stromů, tráva - veřejné použití

Herbert Bayer - Earth Mound (1955)

- první americký Earthwork, Anderson Park - v Koloradu

- nutnost vyrovnat se s vodou: přírodní přehradu, geometrické, s násypy porostlými
trávou, cesty a stromy

- funkce udržení vody i jako park

Land Reclamation as Art (Seattle Museum of Art)

– osm umělců, návrhy, jen málo z nich se skutečně dotklo znovuobnovení

– Herbert Bayer – Mill Creek Canyon Earthworks: vytvořil násypy v parku,
odvodňovací systém, místa pro sezení

- Harriet Feigenbaum: studovala účinky různých stromů pro obnovení, série projektů

– Serpentine Vineyard, 8000 Pines...

Smithsonovo dílo dnes:

- znovuvyvoření projektu **Floating Island** (2005 -) (velmi neekologické)

text Jeffrey Kastner - There, Now: From Robert Smithson to Guantanamo

- ovšem umění, ekologie a průmysl, jak existují dnes, jsou z větší části abstrahované
od fyzických skutečností konkrétních krajin či míst

- ekologové vidí krajinu v termínech minulosti, zatímco většina průmyslníků ji nevidí
vůbec

- umělec musí vyjít z izolace galerií a muzeí a poskytnout přítomnosti konkrétní
vědomí - nejen abstrakce či utopie

Matthew Coolidge - Center for Land Use Interpretation (CLUI), LA

- "antropogeomorfologie"

- člověkem způsobené změny či transformace krajiny

- sídlí v bývalé armádní vzdušné základně Wendover

- většina aktivit v geologicky a sociokulturně bohatém americkém západě, často v
poušti

- web Land Use Database: o významu specifických míst, vytváření nového významu
míst jako vlaková depa, přístavy, nákupní centra, doly, průmyslové vojenské oblasti ,
stimulovat diskusi www.clui.org

další raná díla:

Michael Heizer - Double Negative (1969-70)

Walter De Maria - The Lightning Field (1977)

Nancy Holt - Sun Tunnels (1973-6)

Agnes Denes

text Art for the Third Millennium - Creating a New World View

- o roli umění (zpochybňuje status quo, nabízí inteligentní alternativy...)
- svou roli situuje: mezi individuální tvorbu a sociální povědomí
- často monumentální projekty: sází stromy, zapojuje další lidi
- vizualizace neviditelných procesů jako čas, matematika, logika, procesy myšlení, evoluce...
- příklady: znovuoživení skládek či zničené země, zlepšování vzduchu, ochrana podzemních vod či života divočiny - vytvářet to ve městech: šance to vidět, dotknout se
- - - dílo pevně zakořeněné ve vědě, technologii a filozofii, často nazývaná mystičkou: *Možná, že umění a kombinace těchto tří prvků vytváří mystiku*

Rice/Tree/Burial, 1968

- první environmentální dílo, Artpark, Lewiston, NY
- symbolická "událost", považované za první ekologické umělecké dílo, které započalo environmentální umělecké hnutí
- sázela rýži: život, iniciace, růst; řetězila stromy: provázanost se životem a přírodními procesy; spálila svou Haiku poezii: idea či koncept, lidské intelektuální síli a komunikace s budoucností - teze, antiteze, syntéza (později zopakovala)
- půl akru rýže zasázela asi 50 metrů nad Niagarským jícnem: mutantní - kontaminace půdy blízkou skládkou
- svázala stromy v posvátném indiánském pralese v Artparku, časová kapsle do země na tisíc let (v průběhu varování, že les je prokletý, viděli tančící Indiány na stromech, červené pavouky, když zakopávali kapsuli, začala se třást...)
- žila 7 dní a nocí na útesu, jen kousíček od vodopádu: nejdynamičtější zkušenost, třesoucí se půda - psala a fotografovala (2005)

Wheatfield - A Confrontation, léto 1982

- 2 akry pšenice, zaseté a sklizené, skládka (zavážka) Battery Park, Manhattan park
- 200 nákladů hlíny přivezeno, 285 brázd ručně sázené, čtyři měsíce, zavlažovací systém - 16. srpna sklizeno - asi 450 kg
- pšenice jako symbol: jídlo, energie, komerce, světový obchod, ekonomika - odkazy ke špatnému spravování, odpadu, hladu, ekologii - sklizená pšenice cestovala na různé výstavy a pak byla sázená...

Tree Mountain - A Living Time Capsule - 11,000 People, 11,000 Trees, 400 Years

- 1992-1996, Finsko
- umělá hora, 420 m dlouhá, 270 m široká, 28 m vysoká, eliptická
- 11 tisíc stromů 11 tisíci lidmi z celého světa
- masivní projekt oživení země
- finská vláda oznámila projekt na Earth Summitu v Rio de Janeiro, 5. června 1992, sponzoroval program United Nations Environment Program a finské ministerstvo prostředí
- chráněná oblast, 4 století - prales
- matematický vzorec - z kombinace zlatého řezu a slunečnice/ananas

North Waterfront Park (1989-)

- 97akrový pozemek v SF (Berkley), park se seberegulačním bioregionálním ekosystémem, se zahradními architekty
- civilizace---divočina na konci

- profesionalizace ekologie
- ekologické umělecké akce poč. 70. let se mění v umělecké projekty, založené na vědeckém výzkumu a profesionální realizaci
- témata: biodiverzita, ekologická udržitelnost
- spolupráce s biology, geology, zemními vědci, ekology...

Alan Sonfist - Time Landscape

- vychází z klimatického a biologického výzkumu - studium raných druhů vegetace s účelem opětovného vytvoření původní situace na místě
- (rané experimenty se semeny a přírodními elementy)
- zasadil les na rohu Houston a Bleecker ulic v NYC (1978), ukazuje simultánní čas tří stádií prekoloniálního pralesu, podobný tomu, který na místě existoval před kolonizací, lze cestovat časem - celkovým cyklem historie lesa (javory, duby, různé keře a divoké květiny...)
- přírodní dědictví (rozpoznáno až nyní: mapování genofondů jedinečných pro region apod.)

- bere v úvahu také sociální a politické okolnosti:

Natural/Cultural History of Paris: A Narrative Environmental Landscape (Paříž)

Natural/cultural landscape (tm) - Tampa na Floridě

- přírodní a kulturní historie --- koncept "zahradničení" přinesen zpět do umění
- sedmiakrová environmentální socha - historie Tamy od prehistorické krajiny k futuristické, schopna přežít skoro bez vody

Nancy Holt

- městský design, spolupráce s krajinnými architekty, městskými plánovači, environmentalisty, astronomy, dalšími profesionály

Sky Mound (1985-), Hackensack Meadowlands, New Jersey

- 57-mi akrový pozemek, zajišťuje městu energii z organického odpadu závážky - série pahorků různých velikostí, síť cest ze středu
- cykly rovnodennosti, slunovratu - lze pozorovat vycházení slunce a měsíce, pohyby hvězd, odkazuje k antickým observatořím
- dekompostování odpadu - splašková zeď, podložky z recyklovaného plastu, na tom půda - methanový plyn z dekomponovaného organického odpadu sbírán v systému a používán jako alternativní zdroj energie
- první stádium zač. 1984 - do 1991 (téměř 11 milionů dolarů - stát New Jersey)
- stádium druhé - nefukční sochařské sekce (NEA - New Jersey State Council on the Arts, atd.) - pak se odložilo

Patricia Johanson - Habitat-Gardens

Cyrus Field (1971) - série sochařských cest lesem - různá témata se postupně odhalují - socha roste a mění se

Mel Chin - Revival Field (1990-), Pig's Eye v St. Paul v Minnesotě

- detoxikační projekt, cílem vyčistit toxický odpad z půdy
- studium rostlin a jejich schopností absorbovat toxický odpad (jako těžké kovy)
- kruh, rozdělený do čtyř sekcí (jako mandala či řecký kříž), šest druhů semen
- socha vytvořená nástroji biochemie a zemědělství, používaná pro vědecké měření

- umělci jako amatérští vědci v oblastech jako krajinné návrhářství a architektura (Marga J. Bijvoet)

Helen Mayer Harrison a Newton Harrison

- první, kdo zkoumali seberegenerativní životní cykly, studium účinků deforestace, biodiverzita, spolupráce s vědci
- tvorba v muzeu i mimo, výstavy, performance, public art, návrhy, projekty v městském i přírodním prostředí, spolupráce od 1970
- zkoumání seberegenerativních systémů
- kulturní krajiny a jejich ekosystémy
- cílem je přispět k "přežití planety", hledání možných řešení

Newton Harrison:

The Slow Birth and Death of a Lily Cell, 1968, Howard Wise

- ekologický experiment s procesy růstu a umírání buněk lilie
- technologické procesy (Art and Technology Program, 67-71, LA) - pokusy se světlem

Brine Shrimp Farm - Survival Piece # 2

- postavil 4 rybníčky, každý 3-10 metrů dlouhý, různá slanost, vložil do nich řasy Dunaliella reagující na sůl, voda měnila barvu od nažloutlé k zelené a olivové, od hnědé k cihlové, potom krevety pojídající řasy, nový ekosystém

- od technologických k přírodním procesům: zaměření se na zemi
- odlišnost od Land Artu (malý zájem o ekologii)

- šest instalací ze survival série 1970 - 1973

Portable Orchard (Survival Piece # 3)

- 18 citroníků a avokádovníků, každý zasazený v krabici se zeminou
- pro galerii na California State College ve Fullertonu, uprostřed Orange County - země plantáží rozsekaných dálnicemi

- komentář k zamoření šneky v Kalifornii - bílé kachny do zahrady galerie - jedli šneky, ale také ze zahrady

- zkoumání způsobů přežití prostřednictvím seberegenerujících se struktur

- setkání s vědci Richardem Eppleyem a Johnem Isaacem ze Scripps Institute of Oceanography u San Diega - výzkum Scylla Serrata Forskal - rychle rostoucí kanibalistický krab - ohrožený zdroj obživy na Šrí Lance - získali grant od Scripps Institutu (1974) - studium životních cyklů a vzorců množení krabů a jejich sebegeneračního systému

The Lagoon Cycle (1974 - 1985)

- 60 částí - velké fotopanely - každý koláž ručně malovaných fotografií, map, kreseb, modrotisků a textů

- fikční vyprávění na základě dat - o stvořiteli laguny a svědkyni - vyměňují si názory na funkci "lagun" - organizátor vs. možné důsledky jeho plánů

- Laguna v Upouveli (Šrí Lanka) - krab jako metafora starého systému akvakultury, bere v úvahu vodní zdroj celého regionu

- Laguna Sea Grant - jejich výzkum krabích habitatů

- laguna jako metafora systému, v níž je možné udržet životní cykly

- House of Crabs - agent - byznysmen, vědec, novinář, účetní - různé profese, radí jim, jak mohou vydělat na příběhu o krabovi

- Mixing, Mapping and Territory - historie Salton Sea - jak lze jednoduše ekosystémy zničit - nenasycený poly-kulturní farmářský systém založený na soběstačných životních cyklech a potravinových řetězcích

- From the Salton Sea to the Pacific... návrh prosekání kanálu horami do Pacifiku, anebo z delty Koloráda do Kalifornského zálivu - aby znečištěná voda byla vyčištěna čistou vodou oceánu...

- On Metaphor and Discourse - příběh řeky Koloráda - o technologickém pokroku a ekonomickém růstu

- The Ring of Fire - "prstenec" akvakulturních systémů okolo Pacifiku - zásobovat svět dostatkem potravin bez průmyslového zemědělství... - světové oceány jako poslední laguny

- metoda či diskurz varování

- časté použití map - kartografická tradice

- sebe-generativní - z kybernetiky - zpětná vazba

- vytváření mapy, propojující různá teritoria, disciplíny, prostor a čas

- "systémový přístup"

- umožnit interdisciplinární vztah

In The Serpentine Lattice (Douglas E. Cooley Memorial Art Gallery, Reed College, 1993)

- diskuse o kácení lesů - s biology, ekology, environmentalisty, historiky umění, místními občany a aktivisty - pralesy od jihu Aljašky na sever Kalifornie

- muzejní instalace - vizuální dojem katastrofické implikace zničení těchto oblastí - projekce... - návrh eko-bezpečnostního systému

Tibet is the High Ground

- navrhuje reforestaci Tibetské náhorní plošiny - fotografie, mapové nákresy, básně - myšlenka "analogového" pralesu či "zjednodušeného zlesního deštného ekosystému"

Breathing Space for the Sava River (1988-1991) - v bývalé Jugoslávii

- severní Chorvatsko - část plánované přírodní rezervace, řeka Sáva - říční ekologie
- vedle agro-průmysl - továrna na umělá hnojiva, mlýn, šterkovna znečišťující řeku - navrhli přírodní koridor podél řeky od dvojího začátku nad Lublaní až k Bělehradu kde se spojuje s Dunajem - malé bio-regionální ekosystémy (před válkou)

- svůj způsob diskurzu popisují jako "konverzační drift" - nutné jako prezentační strategie

- mizení luk v Evropě - některé z nich století staré, součástí nejbohatšího bio-rozmanitého ekosystému

- region Eifel - snaha ho zachránit před projektem výstavby --- "Meadow Stories" - zahrada na střeše Kunst- und Ausstellungshalle v Bonnu - 5 druhů luk v nebezpečí přeneseno na střechu - růst po další dva roky

- "vyprávění, série příběhů o těchto lukách..." - jako socha, neustále se měnící

- kombinace faktů a fikce, dokumentace, vědecká konverzace a báseň

rekultivační návrhy pro doly na hnědé uhlí okolo Bitterfeldu v Německu (92) a v Holandsku

1992 - workshop v Dessau - ve Frankfurtu - vztah člověka a přírody

- návrh spirály spojující zelené části a lesy, které již existují do série biotopů - uzavření starých dolů - filtrace karbonových-monoxidových částic

- navrácení dvou řek do původních koryt

- malá vodní čistírna

- environmentální technologie budou tvořit základ průmyslu 21. století

jižní Holandsko

- vyzvání k diskusi o udržení centrálního zeleného regionu v provincii - "prstenec biodiverzity" - 140 km - práce po několik měsíců - s malým týmem - zahradní architekti z Harrisonova studia, inženýři, sociolog, vizuální umělec a ilustrátor - výstava - kombinace velkých a detailních map, kreseb, vyprávění - sběr vědeckých dat a existujících návrhů, mluvili s lidmi atd. - o budoucím městském plánování, očekávaném ekonomickém růstu, zemědělské a průmyslové expanzi, možných změnách ve složení obyvatel, kulturních aktivitách a možnostech

- změna přístupu

český land-art: odlišné měřítko i zaměření

např. Zorka Ságlová - Seno sláma (69), Kladení plín u Sodoměře (70), Házení míčů do Průhonického rybníka

Lekce 5 (24. 3.)

Joseph Beuys a současné podoby "sociální skulptury"

1. Joseph Beuys

7000 Oaks as Social Sculpture (City Forestation instead of City Administration / Zalesnění města místo městské administrativy)

- logické rozšíření Beuysova teoretického a praktického díla o sociální skulptuře - soziale Plastik - kořeny: rozšířený koncept umění - der erweiterte Kunstbegriff, zároveň změnou v kariéře

- Documenta 7 v Kasselu, 1982 - navrhl vysadit 7 tisíc dubů ve městě - vedle každého z nich pilíř z čediče (120 cm vysoký)

- kurátorem Dokument Rudi Fuchs - na rozdíl od předchozích dokument (veřejné formy a funkce umění) tento rok spíše umění pro muzea - pozvání tedy překvapením - již také aktivním na Free International University

- 7000 kamenů přineseno na náměstí před Fridericianum - dočasně seskupeno do trojúhelného tvaru - s každým stromem kámen --- protesty - okamžitě vnímané jako politický projekt

--- 1962 Beuys profesorem na akademii v Dusseldorfu - příležitost jednat veřejně - jeho aktivity enormní publicita

- rozšíření umění do "života" - **politika** - 1967 německá studentská strana (Deutsche Studentenpartei), organizace pro nevoliče (Organisation für Nichtwähler) - 1970, Free International University for Creativity and Interdisciplinary Research - 1973 - studentská strana - nebrána vážně - ale program se pak dostal do programu německé strany zelených - boj za lidská práva, rozšíření vědomí, pokrok a oživení, celkové odzbrojení, sjednocená Evropa, sebe-administrace práva - kultury - ekonomiky coby autonomních entit, rozvinutí nových kritérií pro vzdělávání, učení, výzkum

- strana zelených za mnohé Beuysovi vděčí - první iniciativy občanské - Bürgerinitiativen, alternativní hnutí vzniká pouze formou svazku mnoha autonomních skupin, které dávají tomuto vztahu formu, mystické - cílem celková restrukturalizace společnosti - nové společenství

Documenta 6 (1977) - Joseph Beuys a jeho Free International University diskuse a semináře - o alternativních sociálních modelech, také integrace umění do společnosti - také interdisciplinární témata, včetně ekologických a environmentálních věd, další spřízněné disciplíny: fyzika, kultura, politika či ekonomika - rozšířený koncept umění --- jakožto politický nástroj - sociální a kulturní politika tvoří jedinou teorii sociální skulptury

7000 dubů - ne první ekologický projekt - zájem o přírodu, sociální problému, postavení člověka

- již na počátku 70. let první akce

- 1971 se potápěl v jezeře u Ostende - na straně tam planina, vřesoviště - plány použít části země ekonomicky a stavět na ní - zničily by vřesoviště, což by ovlivnilo celkovou situaci vodní (uchování vody) v oblasti a ztrátu ekologické vyrovnanosti ---

akce **Aktion im Moor**

14 Dec 1971 - happening **Rettet den Wald (Zachraňte prales)** - zamezit tomu, aby byl veřejný lesní prostor proměněn v soukromé sportoviště - s padesáti lidmi vkročil do lesa a začal shrabovat spadlé listí a malovat kříže a kruhy na ohrožené stromy - první úspěšná ekologická akce --- Okoplastik (Ekologická plastika)

- Kassel - podpora lidí v komunitě - rozpočet na stromy (včetně transportu, sázení, plánování...) - financováno dárcovstvím

Mar 16, 1982 - první dub a čedičový pilíř před Friedericianem, ve stejný den několik aktivistů vysadilo několik dubů na starý koňský trh (jediné, které uschly) --- následné občanské aktivity: sázení 7 lip, 7 jasanů, 7 platanů, 7 dalších dubů na různých místech v Kasselu - do konce léta 112 stromů

- největším problémem pokračování projektu

- speciální úřad 7 tisíc dubů - experti, zahradníci, administrátoři

- v době, kdy Beuys umřel, počet vysazených stromů dosáhl 5500,- - také javory a kaštiny

- otevíračka 8. Dokument (12. červen 1987) - sedmitisíc dub jeho synem Wenzelem za účasti Evy Beuysové

- v rámci širší ekologické akce - Stadtverwaltung statt Stadtverwaltung (Městská správa místo správa města)

- jako první krok k řešení současné stresující situace ve světě - umění je jedinou formou, v níž lze vyřešit environmentální problémy - sázení stromů nejen nutné v čistě materialisticko-ekologickém kontextu, mělo by mít za následek celkové pochopení ekologie

- symbolický akt - obrazy a ideje

- tudíž 7000 dubů je socha, vztahující se k životům lidí, k jejich každodenním zájmům - a to je rozšířený koncept umění

- dub - symbolické kořeny v antice, (kolektivní) paměť

metafora tepla

- čedič - vulkanický původ - proces energie z horkého amorfního chaotického materiálu do kamenné formy - princip tvoření a tvořivosti - tvoří esenci jeho sochařského díla - aspekt tepla ve vztahu k transformaci energie a k životu

Teplo = energie = teplo = život --- teplo je pro život klíčové, stejně jako přírodní energie --- jakákoliv zásobárna materiálu, čekající na proces transformace, se stává organickou mašinerií - generování energie znamená produkci tepla, a tudíž propojení s ideou sociální skulptury a s Teplým Strojem Času (Warm Time Machine) - dalším organickým strojem

- výběr materiálů: tuk, plst', med, elektrické a mechanické objekty

Fat corner (1963), **Fat-chair** (1964), **Fond pieces III/3 a IV/4** (1979)

Felt TV (součástí TV pořadu Identifications, 1970)

- uspořádal Gerry Schum - Beuys upravil pro TV akci, kterou předtím provedl pro živé publikum na festivalu Happening v Kodani, 1966

Pack / Das Rudel (balík, svazek), 1969

- autobus, 24 sání s plstí, baterkou, tukem (survival kit)
- odkaz ke známé nehodě letadla za 2. sv. války - zachráněn Tatary, zabalili jeho tělo do tuku a do plsti atd.

vosk

- energetický základ života - tuk a vosk uchovávají teplo, jsou to životní elementy, potenciální energie - současně prastarými sochařskými materiály --- tepelný pól indikuje amorfní, chaotické, beztvaré --- chladný pól - extrémně zformované, tvrdé, krystalické, zpevněné (již mrtvé)

Honey Pump - paralelní instalace k akci Organization for direct democracy

- mluvil, učil, diskutoval s návštěvníky, vytáčel med po 100 dní
- jeden z elektrických motorů roztáčel medomet - neustále vytáčel několik stovek litrů medu skrz rozsáhlý systém plexisklových trubek, od země do stropu, druhý motor rotoval klikovou hřídel pokrytou silnými vrstvami tuku ...
- vyjadřuje princip FIU, pracující v krevním proudu společnosti - do a ze srdečního orgánu, pulsující zvuk, cirkuluje okolo FIU oblasti a vrací se do srdce - celá věc je kompletní jen s lidmi v prostoru, včelí hlava
- studoval pilně život včel - inspirován dílem Rudolfa Steinera o jejich sociální organizaci - akce, instalace, centrálním aspektem postupného vývoje jeho teorie sociální skulptury
- skulpturní teorie - charakter tepla značnou roli - rozšíření na celkové sociální aspekty - ve vztahu ke včelám - charakter tepla: med, vosk, pyl, nektar - včela konzumuje přesně ty části rostlin, které mají největší možnou teplotu - sbírá a umísťuje na vyšší úroveň - také dříve byly včely vnímané v mytologickém kontextu, byla jim dodávána spirituální substance - božství - apis kult - ve spojení s elementy země a kosmu --- Mé sochy jsou vlastně také druhem apis kultu, neměly by být chápány pouze jako nějaké sdělení o biologických praktikách včel, nýbrž je třeba je rozšířit na apis kult, který například značí socialismus."

- z apis kultu - "organické stavění zevnitř" - jako včely, sbírající med a transformující ho ve vosk ve svých tělech, aby mohly stavět plástve
- čedič - stane se součástí budoucí reality - zmenšovat se a zmenšovat, zatímco se strom zvětšuje - nakonec zeroduje a stane se úrodnou půdou

"Stejně tak včelař dnes již často nemá smysl pro to, co mám na mysli pod pojmem teplo. Že je tam teplo a že včely by neměli umrznout je něco, co zjevně ví. Ale již není schopen vytvořit smysluplné spojení mezi tímto a lidskou bytostí."

- ekologie má vztah k životní schopnosti sociálního organismu

- medová pumpa (medomet) - symbolem a strojem - FIU jako medomet - organická, materiálová cirkulace tří nejvýznamnějších struktur. myšlení, cítění, pohyb, síla vůle

"Bojovat za každý strom, každou parcelu nezastavěné půdy, každý dosud neutrávený potok, každé centrum starého města a proti každému bezmyšlenkovitému schématu rekonstrukce již není považováno za romantické, nýbrž za nesmírně realistické. A není již považováno za romantické mluvit o přírodě." J.B.

- hození čedičového pilíře také symbolický akt: prohlásil Altenwerder Spulfelder v Hamburku za zónu umění, kterou si zvolil pro svůj největší ekologický Gesamtkunstwerk ---

--- příspěvek ke **Stadt-Natur-Skulptur** (1983)

- iniciativa hamburské umělecké komitěe - prezentace umělců, kteří měli příležitost vytvořit nové dílo ve veřejném prostoru - co a kde si mohli vybrat

- Beuys jeden z prvních pozvaných - environmentální akční program pro tzv. Spulfelder v bývalé vesnici Altenwerder jižně od Hamburku - vysoce jedovaté bahno z řeky (Labe) - navigace, vesnice zbourána - pro budoucí rozšíření přístavu - zůstal jen kostel --- zbytek vesnice a její sady pohřbeny pod hlínou

- Beuys navrhl vysázet kruh rychle rostoucích stromů a dalších rostlin - schopných vázat silné kovy - zpoždění či zamezení možného odvodnění a znečištění spodních vod - původně přijato s porozuměním, dokonce i starostou Hamburku (Klaus von Dohnanyi) - slíbil i finanční podporu - Hamburk jako exemplární model pro další města a regiony - kulturní model pro budoucnost prostřednictvím interdisciplinární a kolaborativní metody práce

- komplexní - během léta 1984 tisk publikoval sérii článků - chybné informace o Beuysových aktuálních plánech a co by mohly komunitě způsobit - kulturní komise pak odmítla - vysázení v oblasti by mohlo být problematické, pokud by se stavěl přístav atd. - Silvia Gauss se domnívá, že se politici báli vynášení starých skandálů a zpochybňování předchozích rozhodnutí - starosta nakonec prohlásil, že sázení stromů ostatně ani není umění

- na počátku 80. let myšlenka sázení stromů k čištění znečištěné půdy zesměšňována --- o několik let později - biologický výzkum u Brém prokázal, že Beuys měl pravdu --- umělec-vědec Mel Chin stejné řešení Revival Field

--- zase umělecké řešení problému nevědecké, i kdyby umělec věnoval veškerý čas studiu přírodních forem, vzorců růstu atd. jako Beuys

- Beuys popisuje zážitek profesora, vyučujícího o měňavkách - celý život strávil uvažováním nad párem mlhavých obrazů buněk někde mezi rostlinou a zvířecí strukturou - taková hrůza, že se rozhodl stát umělcem

- Staatliche Kunstakademie 1947 - Dusseldorf - později v roce 1961 profesorem - laboratoř: experimenty s chemií, výzkum rostlin a zvířat, různé druhy materiálů - mikroskopy, zvětšovací skla, hadičky

- vrstvení významů: doslovných, symbolických, mytických

- zvířata: jelen, los, ovce, zajáci, labutě, včely

- zajíc: Egypťané - božské atributy, Aztékové a Číňané - měsíční zvíře, indo-germánská mytologie - svaté zvíře a bohyně plodnosti Ase - symbol plodnosti spojený s jarem, velikonoce - oživení a nový začátek

- zmnožené symbolické atributy: "mrtvý zajíc by mohl ve společnosti dokázat víc než teorie" - dominující racionální modus v naší společnosti zamezuje nutné změně --- zajíc je element pohybu, chápe víc než lidé nasáklí racionalismem

How to explain Pictures to a Dead Hare (Galerie Schmela, Dusseldorf, 12 Nov, 1965)

- hlavu pokrytou medem a zlatými listy, železné kopyto - mluvil k mrtvému zajíci (diváci jen dveřmi a z ulice)
- komplexní tableau o problému jazyka, myšlení, lidského vědomí a zvířecího vědomí a o schopnostech zvířat - mrtvé zvíře - extrém - dokonce i mrtvé zvíře má zvláštní moc
- další otázkou by bylo: jak komunikují rostliny? - běžně jsou jejich zvuky lidem nevnímání, jsou svázané s prvky, v nichž rostliny žijí (zvuk větru či deště) --- zajíc má cosi společného s jelenem, ale má velmi odlišnou specializaci co se týče krve - inkarnace sebe sama do země - škrábe se dotírá zahlubuje do země (Matérie), nakonec překračuje její zákony - jeho myšlení se zostřuje a transformuje a stává se revolucionářem --- tím, že umístí med na svou hlavu, dělá jasně něco, co souvisí s myšlením - lidská schopnost nespočívá ve vytváření medu, nýbrž v myšlení, produkování myšlenek --- zlato a med indikují transformaci hlavy, přírodně a logicky i mozku a našeho chápání myšlení, vědomí a dalších rovin nutných pro vysvětlení obrazů zajíci --- imaginace
- moc intuice, tajemství
- později v tomto kontextu mluvil o ekologickém ničení, zabíjení půdy a pralesů
- zajíc - nikoliv je "symbol inkarnace a živého bytí s přímým vztahem k rození, ale stal se celkovým emblémem přírody a prostředí lidských bytostí"

Kojot - "I like America and America likes me" (Coyote Action) New York (1974)

- 1974 - performance v galerii René Block - týdenní "dialog" s kojotem - o tomto ztraceném druhu neverbální a intuitivní komunikace
- při příjezdu na Kennedyho letiště - zabalení v plstěné dece - nechtěl vidět z města nic - přivezli ho do galerie - sekce pokoje oddělena - kojot Little John - Beuys měl deku, rukavice, baterku, několik pokrývek, které rozmístil v prostoru a hůl - každý den mu přinášeli 50 výtisků Wall Street Journal --- text Joseph Beuys - Coyote (Caroline Tisdall) - americký ekvivalent evropských traumat - Indián, Rudoch - pro Indiány kojot tím nejmocnějším z celé škály božství - obrazem transformace, a jako zajíc a jelen v euroasijské mytologii se mohl změnit ze stavu fyzického ve spirituální a naopak, potom přišel Běloch a změna statutu kojota - z bytí subverzivní moci --- archetyp šprýmaře či podvodníka - jeho genialita a přizpůsobivost nyní jako nízké - stal se lakomým kojotem --- lovení kojotů i Indiánů - ustanovení vzájemné důvěry, oživení vzpomínek minulosti a implicitní varování
 - ztráta vztahu s přírodními elementy, který byl základem pro domorodou americko-indiánskou kulturu, péče o zemi
 - transformace verbálního dialogu v dialog energií - nikoli racionální myšlení: změna vmyšlení - pochopení přírodních procesů

(Lidstvo musí znovu sestoupit ke zvířatům, rostlinám, přírodě, a vystoupit do vztahu s anděly a duchy.)

- **rozšíření horizontu umění** - tradiční pojem umění dosáhl mrtvého konce - spojení umění a života - vztah ke křesťanství a náboženství - šaman a alchymista

- odmítl studovat vědu (přírodní) jako něco fixovaného - precizního
- také zúžený koncept umění, odmítal specializaci
- jak spojit fyziku, přírodní fenomény s uměním a s politikou a sociální sférou - inspirací Rudolf Steiner - demokratická teorie organizace státu: tři principy - svoboda myslí, soudní svoboda a bratrství v ekonomickém systému
- svoboda kreativity
- "sociální skulptura" - jakýkoliv druh materiálu, všichni - přetvoření vzdělávacího, soudnického a ekonomického systému, moci a vlastností struktur - celkového systému mezi-lidské komunikace a chápání - "každý člověk je umělec"
- použití přírodních prvků, jejich vědeckých a antropologických interpretací až po symbolické a metafyzické konotace --- environmentální znečištění pokračuje paralelně se znečištěním světa v nás
- "Gesamtkunstwerk" - transformace a transgrese tradičního pole umění v sociální a antropologické pole

- nezávislá nadace - její členové politické a průmyslové organizace, výzkumné instituce - řešení environmentálních problémů Hamburku - příroda jako celek žijoucí systém
- ekologické projekty nikoliv nezávislé, integrované do zahrnujícího modu myšlení a žití -

1987 - výstava venkovní soch v Munsteru - ekologický gesamtkunstwerk - také výzkum sociálních a environmentálních problémů - Riesefelder podél řeky Aa - záchrana starého Riesefelderu - přírodní rezervace pro migrující ptáky - navrhl rozšířit Riesefelder a zelené zóny podél řeky do města - znovuotevření řeky pokryté betonem --- pak ale zemřel

1973 - **Bog Action (Močálová akce)** - ochránit mokřiny podél Zuider Zee

- své umění nazýval akce, mytický a pre-rationální tanec
- plstěný plášť a rybářská vesta, šaman a kojot, ekologický tanec přežití, nástrojem oživení našich sociálních struktur a přežití nás a dalších druhů jsou akce - kreslení křídou na tabule, značky na podlaze, umění jako nový kapitál - výrazem lidské emoce s enormním potenciálem podnítit kreativitu

- umělecký proces je možný ve všech profesích

2. DALŠÍ

Canon Club

- manifest: ateliér otevřený, založený na skupinové aktivitě, flexibilní umělecká forma, vycházející ze situací, škola bez profesorů
- pravděpodobně nejznámějším dílem z 60. let - The Garden, kterou vytvořili v centru pro staré lidi Peder Lykke v podobě romantické zahrady s jezírkem, skalkou a pavilonkem

"Zatímco základem existujících škol je individuální produkce "děl" v tichosti a koncentraci v uzavřených katedrách, kam jsou studenti často umísťováni v rozporu s vlastním přáním, my chceme vytvořit katedru, která je otevřená pro všechny, která je založená na komunitě zájmu, a kde je hlavní důraz kladen na skupinovou aktivitu."

- umělecká forma určovaná situacemi, vytvoření flexibilního rámce
- skupinová forma: setkávání třikrát týdně, kdy aktivní skupiny prezentují report, rozhoduje se o nových aktivitách, rozdělení úkolů - mezitím skupiny vlastní setkávání

3. Současné podoby "sociální skulptury"

- nadace podporující "místa pod stromy"
- umělci zvelebující své okolí
- kritické hranice rozšířeny - problematizace umění jakožto média svobodného vyjádření

Rirkrit Tiravanija (tiravanij)

- jste tím, co jíte
- z Thajska, žijící v New Yorku (narodil se v Buenos Aires thajským rodičům, žil v Etiopii, Thajsku, Kanadě - jeho otec diplomat)
- proslavil se v roce 1992 - **Untitled 1992 (Free)**

- socha-performance-guerilová akce - vyprázdnil kancelář galerie 303 v Sohu a nainstaloval do ní provizorní asijskou kuchyni s lednicí, plotýnkami, pařákem na rýži, stoli a lavicemi - vařil thajské curry - každý se mohl stavět
- zdoslovnění primitivních funkcí umění - výživa, uzdravení, pospolitost
- potom často opakoval - vaření pro návštěvníky galerií, sdílení jídla, čtení, hraní hudby

- nyní tento přístup dominuje mezinárodním výstavám
- nyní již nikoliv šok pro systém, nýbrž akademické umění

Untitled (Tomorrow can shut up and go away), 1999

- postavil dřevěnou repliku svého bytu v galerii Gavin Brown (v reálné velikosti) - včetně kuchyně (fungující), ložnice a koupelny, otevřené 24 hodin denně - lidé tam přes léto žili

- nazýván Beuys z Bankoku
- v Thajsku financuje sociální projekty, nadace zaměřená na rekultivaci malého území vlastněného komunitou umělců a farmářů (www.thelandfoundation.org)

Gordon Matta-Clark - FOOD - restaurace v Soho, 1971

- utopický model fungování, zapojení umělci, návštěvníci dostávali zbytky s sebou domů

- pedagogický obrat v současném umění - kolaborativní/výzkumné umění - již od J. Beuysa a jeho FIU

Copenhagen Free University (CFU)

- umělecká iniciativa z let 2001 - 2007, malé publikace, diskuse, participační události, komunitní TV kanál, zakladateli Henrietta Heise a Jakob Jakobsen - "jak lze ze znalosti udělat život" - duch Situacionistů

Oda Projesi (pokojevý projekt), Istanbul

- od 2000 oficiálně - do 2005 v bytě - nové způsoby, jak spojit denní život a uměleckou praxi tří umělců (Özge Açıkkol, Günes Savas and Seçil Yersel) s komunitami ve čtvrti - pikniky, tanec, výměnný obchod, rádio

Anthony Kronman (profesor práva na Yale) - text *Education's End: Why our colleges and universities have given up on the meaning of life* - jak trávit život ..., univerzity by měly studenty vyučovat k tomu, hlouběji se zamýšlet nad tím, jak žít, proti tomu jde zužující se představa o tom, co je výzkum v oblasti humanitních věd, anestetizace kultury politické korektnosti, módní postmoderní koncepce, že veškeré myšlenky jsou stejně cenné

The School of Life - utopické i pragmatické - 5 předmětů: práce, hra, rodina, politika, láska

Artists' Placement Group

- "umísťují" umělce do různých společností a prostředí

Manifest Artist Placement Group

- kontext je polovinou díla

- funkce média v umění není určena tolik konkrétním objektem, jako procesem a úrovněmi pozornosti, k nimž dílo směřuje

- patřičný příspěvek umění společnosti je umění

- status umělců v rámci organizací musí být nutně ve shodě (na jedné rovině) s dalšími profesionály v organizaci

- status umělce v organizaci je nezávislý, spojený s pozváním, nikoliv instrukcemi od autority v organizaci, a podléhá dlouhodobým cílům celé společnosti

- pro nejlepší výsledky by měla mít pozice umělce v rámci organizace (alespoň v iniciačních stádiích) formu kros-reference mezi jednotlivými odděleními

- založili Barbara Steveni a John Latham v roce 1966 v Londýně - umísťovali umělce do firem, kde by mohli aplikovat své kreativní schopnosti - vytvářet fotografie, filmy a videa, kde by pracovali nezávisle na společnostech - jako hlas zevnitř

- první velká výstava v roce 1971 Hayward Gallery - Art & Economics

- trochu jako rezidenční program, ale zmatený co se týče přínosu (spíše pro společnost či umělce) - výsledné dílo může být politický komentář, implicitní v gestu či prostřednictvím obsahu, nikdo není placen

- kniha Byproduct (2010, YYZBooks) - esej, sledující historii skupiny, rozhovor

- "strukturální", "operační", "teoretické" prvky APG - Steveni - kontakty, Latham - teorie --- "event structure" (struktura události) - metoda pro poměřování aktivit: "nejmenší událost" - určitý bod nula, z něhož se věci pohnou dopředu ..." - prázdná tabulka, vytvářející kontext pro další pohyb vpřed, kontext je polovinou díla umístit umělce do sektorů společnosti, kde by se mohli zároveň vzdělávat a mít hlas ve vývoji směrem k pro-uměleckému myšlení
- výstava: skupina žijící v galerijním prostoru, setkání mezi umělci a zástupci byznysu z různých společností - v reakci na to Art Council England omezil podporu (skupina se spíše zabývá sociálním inženýrstvím než přímo uměním)
- aktivity popsány také jako forma 'sociálně aplikované formy 'konceptuální' dematerializace'
- APG větší teorie - umělci pozitivní efekt na průmysl - kreativita, relativní ignorance co se týče jejích konvencí
- vliv Fluxu (Steveni sama aktivní ve Fluxu, Latham - její manžel ...)
- 1968 první událost: Industrial Negative Symposium v Londýně (také Klüver a EAT), Arts Council podpora - výstava The Hayward Gallery - 'Art & Economics', 1971
- 1969 – první umístění umělců - Garth Evans v British Steel Corporation – 2 roky, potom Hall - British European Airways a Scottish Television, Brisley - Hillie Co. Ltd, Leonard Hessing do ICI Fibres, Lois Price - Milton Keynes Development Corporation, MacDonald-Munro a Marie Yates - Centre for the Study of Human Learning na Brunel University, Latham - National Coal Board , Proteus Bygging, Ian Breakwell a David Parsons - British Rail, Andrew Dipper - Esso Petroleum
- různé konflikty - George Levantis - 1974 - Ocean Trading and Transport Ltd - jeho socha byla vyhozená přes palubu, nenaplnila očekávání - měl rozptýlovat posádku tím, že je bude učit malovat
- umělci do vládních úřadů - Breakwell - zdraví a sociální jistoty - kontroverzní filmy z nemocnice pro duševně choré
- Beuys pozval Lathama k diskusi na Documenta 6, 1977
- později - výzkumná společnost Organization and Imagination (O+I) - pozornost spíše na taktiku než na skutečná umístění umělců - odmítnuti Arts Council
- obsese umělců v 60. a 70. letech zapojit se do nových 'systémů' sociální vědy, kultury a průmyslu

WochenKlausur

- sociální intervence od roku 1993 - návrhy pro zlepšení sociopolitických deficitů, kompetence umělců v nalézání kreativních řešení - také v jiných oblastech společnosti: ekologie, vzdělávání, městské plánování

- 1992 - pro výstavu ve Vídeňské secesi pozval Wolfgang Zinggl osm umělců - vyřešit problém - situace lidí bez domova - lékařská pomoc, mobilní klinika, pozvání od Zurich Shedhalle - penzion pro ženy závislé na drogách, o rok později sociální centrum pro staré lidi v italské komunitě Civitella d'Agliano, Graz - asistence několika emigrantům s vízy v Rakousku, ...

- 2001 - From Place to Place - nová forma spolupráce mezi umělci a vědou- změny v plánování, zemědělské produkci a využití půdy v několika rakouských komunitách

WochenKlausur - Why must a sociopolitical intervention be art? Can it not simply remain what it is?

- proč je také židle tuku od Beuyse uměním? - sociopolitický proces nemá s uměním nic společného - zvýšení významu prostřednictvím umění pro sociální projekty? mýtus umění pomáhá, také mediální podpora - WochenKlausur pomáhá média, jak jen může, neortodoxní přístup - věda, sociální práce, ekologie, má určité svobody - nekonvenční řešení, naivní a otevřené --- když jsou tyto aktivity prováděné umělci na pozvání uměleckých institucí a rozpoznány komunitou jakožto umění, pak jsou uměním

projekt pro výstavu **When Guests become Host**

- prázdné budovy v Portu pro studenty

- kurátorka Culturgest Danielle van Zuiljen

- Porto jedna z největších univerzit (více než 10 procent obyvatel) - oslovení města - studenti umísťováni do prázdných domů, upravit, možnost žít zde několik let bez placení nájmu - stabilní stav, nikoliv příliš zničený - oprava podlah, zdí, oken, uchovat budovu v dobrém stavu, sponzoři pro stavební materiál

- nekonvenční myšlenky, inovativní duch a energie - přispět k řešení reálných problémů

- dnešní aktivisté již nechtějí proměnit svět jako celek - mírné přispění, konkrétní strategie

- WochenKlausur - snaha dosáhnout dlouhodobějších změn, jasně vyřčené problémy - tým asi osmi umělců - různé projekty - sídlí ve Vídni, pracovní situace, většinou osm týdnů - zjišťování místních politických okolností, návrhy intervencí

Lekce 6

31. 3. Process art, konceptuální umění, systémové myšlení, Fluxus ad.

- "technologie ekologie"
- vztahy technologického - konceptuálního - systémového umění a ekologie

Jack Burnham

- termín systémová estetika

- 1960s termíny nová média, digitální technologie
- 1970s - reálněčasová participace z různých míst
- systémový přístup, díla jako proces - analogie počítačím metodám algoritmické produkce a interaktivity
- J. Burnham - transformace díla v čase, neustálé přeskupování prvků v odpovědi na participaci diváka - informační technologie zásadně odlišná od mechanické technologie - distribuční a zpracující systémy --- spojení lidských bytostí mezi sebou i se stroji: výstava **Software, 1970** a text **Systémová estetika, 1968** - posunem paradigmatu
- společnost se mění od na objekt orientované k na systém orientované, umění se účastní - vztahy, systémová teorie, systémová estetika
- inspirován dílem H. Haackeho - přírodní biologické a komunikační systémy

Lucy Lippart - ne-materiální aspekty - dematerializace umění - konceptuální umění, objekt je nahrazen díly, v nichž jsou proces a čas nejvíce relevantním námětem
- experimenty s růstem H. Haackeho, konceptuální jazyk J. Kosutha a L. Wienera, videoperformance B. Naumana...

Process art / procesuální umění

- proces vytváření umění: sbírání, řazení, asociace, vzorce
- pol. 60. let - J. Pollock, dadaismus, náhoda
- spojení s environmentálním uměním - organické systémy, podrobované silám přírody

věda a umění

- na počátku 20. století - umělci převzali vědecké teorie a přidružené techniky, nové materiály
- Bauhaus - spolupráce s průmyslem - P. Mondrian, Theo van Doesburg, K. Malevič...
- Gabo Pevsner - Realist Manifesto (1920) - 3D sochařská forma, pohyb
- 60. léta - vztah umění, vědy a technologie se mění

ještě zpátky k land artu a earth artu:

1969 - výstava Earth Art, Cornell University, Ithaca

- Jan Dibbets, Hans Haacke, Richard Long, David Medalla, Robert Morris, D. Oppenheim, R. Smithson, G. Uecker
- umělecká díla na místě, speciálně pro výstavu

Gery Schum - Land Art, 1969, Cornell Univ., Ithaca, NY (televizní galerie)

- 8 umělců z různých zemí --- televizní vysílání: Richard Long, Barry Flanagan, Dennis Oppenheim, Robert Smithson, Marinus Boezem, Jan Dibbets, Walter De Maria and Michael Heizer
- Richard Long - Walking a Straight 10 Mile Line Forward and Back Shooting Every Half Mile in Dartmoor, United Kingdom

- Dennis Oppenheim - Timetrack Following the Timeborder Between USA and Canada (Fort Kent) -

- Jan Dibbets - 12 Hours Tide Object with Correction of Perspective - na traktoru s hráběmi - stopy, zaplavené

- Walter De Maria - Two Lines Three Circles on the Desert, Mojave Desert, California (March 1969)

- Michael Heizer - Coyote - Coyote Dry Lake, California (March 1969) - kreslil série abstraktních forem do písku pouště

Hans Haacke - Grass Grows

- necelý krychlový metr půdy smísil s rašelinovým mechem - kónická hromada devět metrů v průměru asi tři stopy vysoká, rychle rostoucí rýže - rostlo v průběhu výstavy, do té doby, než výstava skončila, většina z trávy zemřela...konec životního cyklu
- zájem o růst jako fenomén, nepovažován za land artistu, jedním z prvních, kdo neodkázovali k přírodě pouze, ale používali přírodu jako médium

- předtím **water boxes** (1962) - náhodné procesy, kontrolované přitažlivostí, **condensation boxes** (1963): **Condensation Cube** (1963-65) -

- plexisklové krabice - neustále se měnící cyklus kapání vody, kondenzace, vypařování atp., cyklické změny závisující na vnějších podmínkách (světlo, teplota, počet návštěvníků), ovlivňují vlhkost

- vítr, živé biologické systémy: sázení trávy, živa, pšenice do krabic - studium cyklů růstu za umělých podmínek --- paralely - zájem o biologické procesy a teorie systémů: přemýšlení v termínech systémové teorie, intervence do existujících systémů a jejich odhalování, organizační struktura

- informace, energie a materiál jsou transformované: "Systémy mohou být fyzické, biologické či sociální povahy; vytvořené lidmi či přírodní, anebo kombinací míněných metod. V každém případě je vytvořen odkaz k ověřitelným procesům."

- metoda výzkumu podobná vědě - ovšem odlišnost intence

Spray of Ithaca: Falls Freezing and Melting on Rope

- natažený provaz u vodopádu, sběr kapek vody, mrznutí, vrstva rampouchů, padání... - růst jako fenomén, interakce sil, energií a informace, jeden z prvních, kdo používá přírodu jako médium

- málo umělců, kteří experimentovali s novými technologiemi se vydali do ekologie

- jeden z prvních, kdo promítl biologické systémy do svého díla
- další raná díla: interakce fyzických a biologických systémů, živých zvířat, rostlin, stavů vody a větru
- 1970 návrh pro výstavu Information: diváci měli hlasovat o současném společensko-politickém tématu - **MoMA Poll** - institucionální kritika

Rhinewater Purification Plant, 1972

- historický precedent (pro umělce jako: Betty Beaumont, Jackie Brookner, Tim Collins, Betsy Damon, Reiko Goto, Basia Irland, Stacy Levy, Ocean Earth, Aviva Rahmani, a Buster Simpson) - kvalita vody, továrna Krefeld Sewage Plant's vypouští znečištěnou a způsobuje degradaci řeky, samplý do velkých skleněných lahví, filtrování a čištění, do akvária se zlatými rybkami
- zbytek vody použil pro zalévání galerijní zahrady
- samplý vody z Krefeldovy sewage plant - ve velkých skleněných lahvích - kontaminovaná voda pumpovaná do kontejneru, filtrovaná a očištěná - do akvária

Bowery Seeds (1970)

- malá kruhová oblast země - nekultivovaná - jen semena přinesená větrem (duchem připomíná návrh Yoko Ono Painting for the Wind, 1961)
- vyzván navrhnout nové dílo pro Ministries of Education, Science, and Justice komplex budov v Bonnu - **Vorschlag "Niemandland"** (Proposal "No Man's Land") (1973-1974)

Chicken's Hatching, 1969

Jack Burnham

- vliv německého biologa a biofyzika Ludwiga von Bertalanffy
- zkoumání biologických věd nedostačující při aplikaci základních fyzických zákonů v případě živých fenoménů - výměna hmoty, energie, uzavřený vs. otevřený systém --- "systémová teorie organismu"

výstava **Software - Information Technology: Its New Meaning for Art**, 1970, Jewish Museum, NY

- název navrhl Les Levine, osloven na zákl. přednášky Burnhama v Guggenheimově muzeu

(později přednáška - The Aesthetics of Intelligent Systems - dialog mezi účastníky - počítačovým programem a lidským subjektem - oboustranná komunikace v umění)

- první americká výstava: počítače v muzejním kontextu - ale zkoumá procesy informační technologie v širším slova smyslu
- paralela - počítačový program vs. postupy konceptuálních umělců ("Naše těla jsou hardware, naše chování software")
- vyjmutí estetiky z uzavřenosti světa umění: etické, politické, biologické implikace

- jeden z hlavních propagátorů tzv. systémového umění
- kritické konceptuální přístupy k technologii

- funkce testovacího pole pro veřejnou interakci s "informačními systémy a jejich nástroji", mnoho interaktivních věcí --- zároveň "software" a "informační technologie" jako metafory umění: software paralelní estetickým principům, konceptům či programům, současné experimentální umělecké praktiky včetně umění se zabývají softwarovým aspektem estetické produkce

text Edward A. Shanken - Art in the Information Age: Technology and Conceptual Art

- tradičně rozlišení mezi konceptuálním uměním a umění-technologie

konceptuální umění

- analýza myšlenek pod tvorbou a recepcí umění
- zkoumání významových sítí, struktur vědění - metakritické a sebereflexivní
- art-and-technology - zkoumání materiálů a/nebo konceptů vědy a technologie - 1) estetické zkoumání vizuálních forem vědy a technologie, 2) aplikace vědy a technologie k vytvoření vizuálních forem, 3) použití vědeckých konceptů a technologických médií ke zpochybnění jejich předepsaného užití, vytvoření nových estetických modelů --- stejně jako konceptuální umění je to metakritický proces - také zkoumá sociální a estetické implikace technol. médií

výstava Beyond Modern Sculpture, 1968

- političtější aspekty počítačového umění - komentáře k sociálnímu systému, principům moci a vlastnictví, jazykovým strukturám
- kritika "kybernetického umění"
- konceptuální umění
- umění směřuje k imitování, a nakonec i k reprodukci živého

text The Aesthetics of Intelligent Systems

- inteligentní systémy - odkazují nejen k nám, ale i k počítačovému prostředí
- umění - zachází s protikladnými a často obskurními rovinami informace
- dosud umělecký objekt do sebe uzavřeným a konečným zdrojem informace, umění může ale poskytnout i jiný druh informace, pokud na něj pohlížíme v jiných kontextech
- kontinuální vývoj komunikační a kontrolní technologie přináší nový typ estetického vztahu - odlišný od jednosměrné komunikace
- "estetika inteligentních systémů" - dialog - dva systémy se spojí a vymění si informaci, tím navzájem mění své stavy

výstava Cybernetic Serendipity, ICA, Londýn

- kurátorka Jasia Reichardt
- díla s využitím počítače - objekty: hudební, interaktivní, kybernetické, počítačově generované filmy a grafiky

kybernetika (z řec. Kybernétes - kormidelník)

- principy přenosu informace ve strojích, organismech, společenstvích
- interdisciplinární: procesy zpětné vazby, adaptace, sebe-organizace - biologové, neurologové, matematici, inženýři, psychologové, sociologové, antropologové a ekonomové

Norbert Wiener

- kniha Cybernetics, 1948

- později umělá inteligence, systémové a kognitivní vědy, komplexita, umělý život
- kybernetika 2. řádu - objektem studia samotný pozorovatel, vztah mezi živými entitami a ekosystémem (Humberto Maturana, Francisco Varela)

systémové umění

- reflexe přírodních i sociálních systémů - situace uměleckého světa
- experimenty s elektronickou zpětnou vazbou - mytologie videa jakožto nástroje pro zkoumání vědomí (paralely mezi elektronickým okruhem a kruhovostí lidského vnímání)

teorie: Marshall McLuhan, Buckminster Fuller, Gregory Bateson ...

příklady:

Nicolas Schoffer

- dynamismus v sochařství - CYSP 1 (cybernetics + spaciodynamic, 1956) - komplexní samohybná socha s motorky, fotoelektrickými buňkami a mikrofonem, reakce určované snímanými vibracemi změn barvy, světelné intenzity a zvuku

Fluxus

- rané využití interaktivity, telekomunikačních sítí, generativních postupů
- John Cage, George Maciunas, Dick Higgins, Robert Filiou, Wolf Vostell, Yoko Ono, Nam June Paik, La Monte Young, Knížák...
- představy o vzniku nové globální distribuční sítě, multimedialní zaměření

Billy Kluever

- inženýr, víra v sociální roli umění a technologie
- Experiments in Art and Technology (EAT) - vědecko-umělecká spolupráce, 1967 -

Oracle (spol. s R. Rauschenbergem), od 1962

- socha - assembláž objektů (dveře auta, ventilace okno...), pět částí, sofistikovaný systém rádií zachycuje různé zvuky a vysílá

- narušení dosavadní běžné formy spolupráce, kdy je inženýr spíš asistentem

akce **9 evenings: theater and engineering**

- 10 newyorských umělců se třiceti inženýry a vědci
- řada tech. inovací, legendární

Open Score - Rauschenberg

- bezdrátové mikrofony v raketách...

Bandoneon! (a combine) - David Turod

- tóny bandoneonu (druh tahací harmoniky), propojeného s frekvenčními modulátory, zesilovači a osciloskopy, převáděné v elektronické signály a poté překládané ve zvuky a video obrazy s využitím speciálně zkonstruovaných zařízení: *Vochrome*, obsahující systém píšťal z harmonia, ovládal na základě audio signálů systém světel a vibrující zvuk a *TV Oscillator* vytvářel z audio vstupu abstraktní obraz, snímáný z osciloskopu a upravených televizních obrazovek a promítaný na plátno

- další umělci: Cage, Lucinda Childs, Deborah Hay, Y. Rainer, Whitman

György Kepes

- umělec, designér a teoretik maďarského původu
- navrhuje nový druh environmentálního umění: interdisciplinární, kolaborativní aktivity umělců, vědců, městských plánovačů a inženýrů - umělci by se měli účastnit transformace městského prostředí v esteticky zajímavé prostředí

///článek *Art and Ecological Consciousness*, In: *Arts of the Environment*, George Braziller, Inc., NY, 1972

- požadavek nové a sociální funkce umění - příroda jako počáteční bod vědy i umění
- **Center for Advanced Studies**, MIT, 1967 - spíš výměna myšlenek a vzájemná inspirace
- umělec: větší zodpovědnost ve společnosti
- 1970 koncept **Civic art**: blízko environmentálním a ekologickým hnutím - hlavní úkol "civic art" - obnovení harmonie mezi člověkem a přírodou
- text *Toward Civic Art*:
- jen malá část tvůrců z oblasti kinetického, počítačového, koncept. video umění ekologické a sociálně-kritické motivy
- individuální umělecká imaginace patří do širšího environmentálního pole přírody a společnosti - její role se neustále mění
- imaginativní síla umělce vytváří modely citlivosti - umožní nám žít bohatší život
- nový imperativ: zkoumat nové nástroje a média - ale i způsoby, jak propojit umění a společnost

- výstava The New Landscape (1951) - věda a umění - obrazy přírodních fenoménů, biologických forem, mikroskopická a infračervená fotografie a současné (abstraktní) formy výtvarného umění

- užší spolupráce mezi umělci a vědci - nové vizuální idiomy

- vzdělání v Bauhausu

teoretické psaní - vědecká a technologická krajina plus environmentální a ekologické problémy

Naše budoucnost, dobrá či špatná, závisí na tom, jak jasně pochopíme, a jak dobře budeme kontrolovat, seberegulační dynamický vzorec naší společné existence v jejím pohybu do budoucnosti.

- stává se to kolaborativní záležitostí - umělci, vědci, měšťtší plánovači a inženýři - provázanost - nová fáze orientace, hlavním cílem je revitalizace celkové lidské situace

- umělec má strategickou pozici snášet všechny tyto problémy dohromady

- využití nástrojů nových rozměrů, nové měřítko jejich cílů...

(Leonardo, Vol. 4, No. 1, 1971)

výstava **Information**, 1970

- Kynaston McShine - MoMA - vrcholem, pokles zájmu umělců o technologii, vzrůstající význam konceptuálních tendencí

- kritika propojení vědy a vojenského průmyslu, ekologické přístupy problematizující použití technologie

1968 - **Computers and Visual Research**, New Tendencies No. 4, Zagreb

- většina diskuse o analýze informační teorie - tradiční a počítačové grafické umění

Nicolas Negroponte, Marvin Minsky - The Architecture Machine

- v rámci MIT, počítačový systém, schopný řešit problémy, senzorické vybavení, objevování a rozpoznání prostředí, kamera propojená s počítačem monitoruje hromadu bílých kostek na černém pozadí

- výsledný monokulární obraz popisuje měření, perspektivu, strany, spoje texturu, počítač instruuje hydraulické rameno ke stavění nových kostek

- kamera dodává 3D obraz - nové prostorové konfigurace

bionika (biomimikry, biomimetika, biognóza...)

- hraniční obor, systematicky zaměřený na uplatňování poznatků ze studia živých organismů a jejich struktur při vývoji nových technologií

Ludwig von Bertalanffy

- general systems theory

- vztah mezi systémem a prostředím v teoretické biologii - analýza kvalit a kategorií jakéhokoliv komplexního systému, nezávisle na konkrétním obsahu

- formální univerzální teorie - analogie z příbuzných disciplín - formální atributy

struktur

- holistické myšlení
- snaha formulovat principy zákonů pro uskupení a organizaci živých systémů - otevřený systém je dynamická vyrovnanost neustálého importu a exportu

Paul Ryan - systém Earthscore

- notační systém - detekovat vzorce narušení a destrukce v místních ekologiích s použitím videa pro monitorování prostředí
- zaznamenávání přírodních dějů v čase, mapování struktur a variací

The Earthscore Notational System for Orchestrating Perceptual Consensus about the Natural World (text In: *Leonardo*, 1990 NASA konference Earth Observation and Global Change Decision Making)

výstava *TV as a Creative Medium*

- 1969 galerie Howarda Wise
- skupina newyorských umělců: Paul Ryan, Frank Gillette, Ira Schneider, Les Levine, Aldo Tambellini, Nam June Paik či Eric Siegel...

Ira Schneider, Frank Gillette - Wipe Cycle

Ira Schneider - Time Zones (*Časové zóny*), 1980

- 24 obrazovek, záběry ze všech časových zón zeměkoule, natočené ve stejném čase
- původní myšlenku použít satelitové záběry musel opustit kvůli přílišné finanční náročnosti, vycestoval na každé místo a zachytil zde určitou denní či noční dobu

Ira Schneider - Manhattan is an Island (*Manhattan je ostrov*, 1974)

- „*geografická video instalace*“, v níž na dvaceti monitorech, jejichž rozmístění v galerii kopírovalo geografii manhattanského ostrova, promítnul předem nahrané záběry Manhattanu z různých míst a dopravních prostředků (metra, autobusu, helikoptéry, lodi)

- časopis *Radical Software*
- sdílení zdrojů, volný přístup k informacím raného video-hnutí
- dnes Open Source hnutí atp.

Beatriz Da Costa - Dosažení limitu. Když se umění stává vědou

- vztah umění, technologie a vědy

/In: B. Da Costa - Reaching the Limit. When Art Becomes Science - In: Tactical Biopolitics, 2008/

- použití a kritické zkoumání škály nových médií, nástrojů a technologií
- dříve zavedené modely „DIY“ médií - získaly zcela nový nástroj, připravený k prozkoumání a rozšíření

PigeonBlog

- kolaborativní úsilí mezi poštovními holuby, umělci, inženýry a chovateli holubů, zapojenými do iniciativy pouličního vědeckého sběru dat, sběr a distribuce informace o podmínkách kvality ovzduší

- uživatelsky vytvořené miniaturní nástroje pro snímání znečištění vzduchu, posílat nasbírané lokalizované informace do on-line serveru

- hladiny znečištění byly vizualizované a v reálném čase zakreslené do mapovacího prostředí Googlu: okamžitý přístup k nasbíraným informacím komukoliv s přístupem k internetu

- prostředí DIY elektroniky s iniciativou pouličního sběru dat, a zároveň výzkum možností mezidruhové ko-produkce ve službách rezistentní akce

- jak by nám mohla zvířata pomoci ve zvyšování povědomí o sociální nespravedlnosti

- v Jižní Kalifornii (mezi deset nejznečištěnějších regionů v zemi)

(1) znovu upozornit na naléhavost tématu, který má vážné zdravotní důsledky, ale chybí mu pozornost veřejnosti a závazek něco změnit,

(2) rozšířit pojem občanské vědy a přitom vystavět mosty mezi programy vědeckého výzkumu a zájmy aktivisticky orientovaných občanů a

(3) vyvinout praxi vzájemné pozitivní práce a hry mezi lidskými bytostmi a dalšími zvířaty v technovědeckých světech.

- možných nových formách soužití v našich proměňujících se městských ekologiích, a zviditelnit již existující svět interakce člověk-holub

- přezkoumat vztah člověčích a nečlověčích zvířat

inspirace

- slavnou fotografií holuba, nesoucího okolo krku kameru, z počátku dvacátého století - německým inženýrem Julíusem Neubronnerem pro vojenské aplikace, umožnila, aby holubi při letu pořizovali fotografie - malá kamera, mechanický časovač, aby periodicky snímala při přeletu holubů nad oblastmi zájmu (v současnosti vystavené v Deutsche Museum v Mnichově): funkční, nikdy zamýšlenému účelu asistované špionážní technologie ve válečném období nesloužily

- raný příklad používání živých zvířat coby účastníků v dohledových technologických systémech: otázka: Jak by vypadala verze této kombinace v jednadvacátém století? Pro jaké typy občanských a aktivistických aplikací by ji bylo možné použít?

- vybavení, vyzařující nebezpečné vzdušné škodliviny, je často umístováno do čtvrtí obyvatel s nízkými příjmy či „minorit“, či vedeno skrz ně, a uvaluje tak břemeno souvisejících zdravotních a pracovních problémů na již znevýhodněné sektory populace, jež disponují nejmenšími prostředky a legální pomocí (zejména v případě lidí bez občanství), aby se proti této praxi bránili

- hladiny znečištění vzduchu v okresech Los Angeles a Riverside jsou tak vysoké, že mohou přímo ovlivnit zdraví a vývoj dětí

- poštovními holuby ve funkci „reportérů“ aktuálních hladin znečištění vzduchu se PigeonBlog pokusil vytvořit dostatečně provokativní spektakl, aby upoutal imaginaci a zájem lidí o druh akcí

- aktivistické úsilí může mít často normalizační účinek, spíše než inspirovat ke společenské změně
- umělci jsou ve skvělé pozici k tomu, aby vynalezli nové způsoby, jakými dochází k přenosu informace a vyvolávání účasti - holubi se stali mými komunikačními objekty v tomto projektu a „spolupracovníky“ v ko-produkci znalosti.
- největší vládou zřízenou agenturou v Jižní Kalifornii, kontrolující znečištění vzduchu, je South Coast Air Quality Management District (AQMD), pokrývající Orange County a městské oblasti okresů Riverside a Los Angeles
- zlepšení kvality vzduchu od sedmdesátých let x hladiny znečištění v regionu stále převyšují regulační zdravotní standardy. V roce 2005 překračovala hladina ozonu federální zdravotní standardy po čtyřiaosmdesát dní, tedy téměř čtvrt kalendářního roku.
- jak jsou v současnosti měření znečištění vzduchu prováděna.

- AQMD Jižního pobřeží kontroluje třicet čtyři monitorujících stanic ve svém okrese, pevné stanice, stojí přibližně desítky tisíc dolarů na stanici, každá sbírá soubor plynů, omezených na nejbližší okolí - hodnoty mezi těmito stanicemi jsou vypočítávány na základě vědeckých modelů interpolace
- obvykle umístěny v klidných oblastech s nízkou dopravou, nikoliv poblíž známých míst nejvyššího znečištění jako jsou elektrárny, rafinerie a dálnice

- ptáci v projektu PigeonBlog: se „pohybovali“ kolem, sbírali aktuální informace, ale také létali ve výšce asi sto metrů, tedy ve sféře, které je obtížné jinými prostředky dosáhnout. Většina z létajících terčů jsou sami zdroji znečištění. Zejména letadla mají tento problém, a zjevně nemohou létat v tak nízké výšce.

- nedávné behaviorální studie holubů: kromě běžně uznávané teorie, že holubi se orientují ve vztahu k zemskému magnetickému poli, používají k orientaci také vizuální označení, jako dálnice a větší ulice. Při letu asi sto metrů nad zemí jsou holubi ideálními kandidáty na pomoc vycítit vzdušné znečištění související s dopravou, a ke zhodnocení šíření znečištění v těchto oblastech. V závislosti na místě původního vypuštění mohou holubi také zprostředkovat informaci ze země, v místech, kde nejsou monitory zřizované AQMD k dispozici.

- holubí „batoh“, vyvinutý pro tento projekt: GPS (zeměpisná šířka, délka, výška)/jednotka GSM (komunikační věž mobilního telefonu), přidružené antény, duální samohybný senzor znečištění CO/NOx, teplotní senzor, interface SIM karty, mikrokontroler a standardní podpůrné elektronické komponenty.

- otevřenou platformu mobilního telefonu, vybaveného službou SMS, kterou si může každý přestavět a upravit dle požadovaného účelu

- vývoj základní funkcionality tohoto nástroje nám zabral asi tři měsíce, jeho miniaturizace do pro holuba pohodlné velikosti trvala třikrát déle.

- mnoha revizích, „zkoušecích sezeních“ a trénování balance v podkroví se zdálo, že ptáci přístroje přijímají celkem dobře, a byli schopni uletět krátké vzdálenosti (do dvaceti mil).

- holubi patřili Bobu Matsuyamovi, chovateli holubů a učiteli řemesel a přírodních věd na střední škole, který se stal hlavním spolupracovníkem v projektu. .

- pokusech a testovacích letech v Jižní Kalifornii s Bobem a jeho ptáky jsme cítili, že jsme

připraveni představit projekt širší veřejnosti. Ptáci letěli třikrát, jednou v průběhu Semináře experimentální kritické teorie, události sponzorované Humanitním výzkumným institutem Kalifornské univerzity v Irvine, a dvakrát jako součást festivalu Inter Society for Electronic Arts (ISEA) v San Jose

- v srpnu 2006 a pozorující lidští členové publika měli šanci přijít s ptáky do kontaktu a přijmout nasbíraný materiál o znečištění. Ptáci, kteří s námi pracovali v San Jose patřili místnímu chovateli holubů.

- reakce na PigeonBlog různé: mnozí přivítali a ocenili lidsko-zvířecí práci, kritické komentáře společnosti People for the Ethical Treatment of Animals (PETA): zneužívání zvířat a provádění nevědecky založených experimentů. Kampaň PETA nevyšla v jinou akci kromě veřejného prohlášení, které skupina vydala, ale na krátkou dobu poznamenala zkušenost. Zneužívání zvířat nebylo „praktikováno“ jako součást projektu, ani nebyla práva zvířat tématem, okolo něž projekt doufal vyvolat veřejnou diskusi.

- PigeonBlog: politickým uměním napříč-druhy v akci, a spolupráci s holuby byla organickou součástí projektu

- důležité otázky týkající se legitimacy umělecko/vědeckých experimentů.

Obvinění PETA byly založeny na tvrzení, že PigeonBlog nebyl vědecky založen, a měl by tudíž se svými aktivitami přestat. Je práce člověka-zvířete jakožto součást politické akce méně legitimní než stejný druh aktivity, orámovaný pod hlavičkou vědy?

- vědci, zabývající se environmentálním zdravím otázky o použité technologii a zjišťovali, zdali by mohli nástroj použít pro svůj vlastní výzkum, který byl z největší části namířen na stopování personalizovaného vystavení znečištění lidmi.

- ornitologové (profesionální i koníčkáři), hledající levný a pohodlný způsob sledování ptáků všech druhů.

- spousta emailů od chovatelů holubů z celé země, kteří se sami chtěli do projektu PigeonBlog zapojit, stejně jako zelených/environmentálních aktivistů, kteří jednoduše podporovali cíle projektu.

- velmi malý, lehký a levný nástroj jaký nebylo možné získat komerčně.

Získali jsme také pozvání účastnit se grantu Defence Advanced Research Project Agency (DARPA), zacíleného na vývoj malých, autonomních vzdušných nástrojů, navržených podle ptačí aerodynamiky, stejně jako dotazy vztahující se k proveditelnosti „měření tlaku pulmonální tepny ptáků při letu.“

Jak by vůbec mohl PigeonBlog těmto lidem pomoci? Není z této práce zřejmé, že DARPA grant je poslední věcí, v níž by chtěli být autoři zapojeni, a že da Costa není ani biologka ani veterinářka? Proč jsem byla náhle spojována s oblastmi odbornosti, které jsem rozhodně nebyla kvalifikovaná odpovídat?

- značnou pozornost médií. Referovaly o něm hlavní národní a mezinárodní noviny, a tak měl národní televizní zpravodajské kanály.

- „Beatriz da Costa, výzkumnice na University of California, Irvine.“

- zdálo se, že „výzkumnice“ implikuje „vědkyni“ v myslích mnoha lidí, spíše než „tvůrčí“, „sociální“ či „uměleckou“ výzkumnici.

- ztratil projekt svůj politický potenciál tím, že se stal příliš úzce spojeným s univerzitou a mnou, která na ní působí?

Jak by měl PigeonBlog pokračovat? Měla by být data PigeonBlogu propojena s existujícími modely k ospravedlnění vědecké validity projektu vůči kritice, vznášené skupinami jako PETA? A co by tento přístup přinesl? Bylo by pak nutné sehnat velké množství peněz k provedení „vědecky uznané“ studie?

- budoucnosti projektu PigeonBlog nejistá
- nejinspirativnější a nejděčnější dotaz přišel z Ornitologické laboratoře Cornellovy univerzity, která mě požádala, abych se stala členkou rady jejího současného projektu „Městské ptačí zahrady,“ jenž je součástí její iniciativy občanské vědy. Iniciativa občanské vědy zahrnuje pozorování zvěřat a sběr dat, prováděný neexpertními občany, od starších ke školním dětem. Narozdíl od programů „aktivní pomoci,“ prováděnými univerzitami po celé zemi iniciativa občanské vědy Cornellovy univerzity aktuálně využívá sesbíraná data jako součást svých výzkumných studií. Několik projektů, provedených pod hlavičkou občanské vědy, jako „PigeonWatch,“ „Urban Bird Studies“ a nyní „Urban Bird Gardens“ se ve svém cíli a publiku, na které jsou zacíleny, shoduje s projektem PigeonBlog.

- situovat jej na pomezí akademie a neexpertních účastníků.

Lekce 7

7. 4.

Umění a dialog: podoby dialogického umění

Co je to dialogické umění?

teoretici: Jacques Rancière, Claire Bishop, Grant H. Kester (Conversation Pieces), Miwon Kwon (One Place After Another)...

- problematika hodnocení sociálně-angažovaného umění atp.

TERMINOLOGIE:

- různé názvy: **socially engaged art /sociálně angažované umění, community-based art /komunitně založené umění, experimental communities /experimentální komunity, dialogical art /dialogické umění, littoral art /litorální, pobřežní, participatory /participační, interventionist /intervenční, research-based /založené na výzkumu, collaborative /kolaborativní art**

--- kreativní výsledky kolaborativní aktivity - ať již s předem ustanovenými komunitami, či ustanovující vlastní interdisciplinární síť

- začíná poč. 90. let, umělci používající sociální situace: dematerializované, anti-tržní, politicky zapojené projekty

TEORIE:

Claire Bishop

- britská teoretička a kurátorka, žijící v New Yorku

- "sociální obrat" v současném umění

- estetika vs. etika, způsob hodnocení tohoto druhu umění

- umělci - čím dál víc roli městských plánovačů, ombudsmanů, sociálních pracovníků

- problematika vztahu **etické vs. estetické**

- instrumentalizace (používání umění jako nástroje k prosazení určitého cíle) - neoliberální vlády upřednostňují participativní umění (kdy je publikum součástí tvůrčího procesu) jakožto způsob homeopatických řešení systémových problémů, delegování řešení problémů na někoho jiného, např. umělce...

- často těžké reagovat jinak než morálním oceněním (sociálně angažované, snažící

se "uvolnit kreativitu" znevýhodňovaných komunit prostřednictvím fotografie, malby, divadla, vaření či jiných děl - poskytují dobrý model, na estetické rovině slepě opakují vyčerpané formule, výsledky výzkumu-jakožto-umění jsou obvykle méně užitečné než kniha či příspěvek o daném tématu)

"Krátko řečeno, takové projekty bývají cenné, ovšem mdlé."

- zajímavější jsou "podvratné, nepřímé či antagonistické" přístupy, vytvářející situace konfliktu a nejistoty (umělkyně nepředstírá, že je pomocnicí, je explicitně sebereflexivní - ve své roli motivátorky, manipulátorky) - formáty vyžadující víc imaginace

--- dobrá spolupráce neznamena dobré umění: "Využití určitých druhů manipulace a nátlaku umělecké dílo nutně neznehodnocuje, pokud je situované v kritickém dialogu s širším sociálním a politickým kontextem, jak můžeme vidět například v díle Artura Żmijewského či Christopa Schlingensiefela."

- odmítnutí jedinečného modelu autorství - ovšem stále umělec jako motivátor a zprostředkovatel (vs anonymní tradice komunitního umění)

- zpochybnění předpokladu, že participatorní umění je ve svém účinku politicky progresivní a emancipatorní

- česká situace: (Knížák, Mlynářčik, Boudník, Ján Budaj) - particip. umění v socialismu se nezabývá myšlenkou veřejného prostoru či marginálních komunit - akce vytvářené s úzkou a důvěrnou skupinkou přátel - nejsou vyjádřené coby politické - touha žít živější život jednotlivce

/mj. In: Dušan Barok - rozhovor s Claire Bishop, kulturní čtrnáctideník A2/

- nárůst různých bienále - i v dosud "periferních" zemích - obliba umění ve veřejném prostoru

teoretička **Miwon Kwon**

- "community-specific" / komunitně specifické dílo - vychází z kritiky veřejného "heavymetalového" umění - a dotýká se místa coby sociálního spíše než formálního či fenomenologického rámce, vytváření intersubjektivního prostoru - zaměřením a médiem uměleckého výzkumu

- "estetický evangelismus" (Kester)

- jak definovat komunitu

- projekty definované umělcem / kurátorem

- od estetické funkce - k sociální

- od site-specific k issue-specific

N. Bourriaud - Relational Aesthetics (1998)

- "umění je místo, které produkuje specifickou společenskost (sociability)"

Jacque Rancière

- politika a umění, estetická teorie

- denigrace estetiky ignoruje fakt, že systém umění, jak ho chápeme na západě - je "estetický režim umění" (Schiller, romantici): stále funguje, založen na zmatení mezi uměleckou autonomií a heteronomií (mísení umění a života)

- tím, že rozpleteme tento uzel - hledáním konkrétnějšího využití pro umění - mírně střílíme vedle - estetika je schopnost myslet protiklady: produktivní protiklad vztahu umění ke společenské proměně, charakterizován napětím mezi vírou v autonomii umění a vírou, že umění je nerozpletitelně svázané se slibem příchodu lepšího světa

- estetiku není nutné obětovat na oltář společenské změny (již tento slib obsahuje)

- 3 režimy - etický, reprezentativní, estetický

- odmítnutí vyprávění realismus/modernismus/postmodernismus

- estetický režim: v němž mohou veškeré formy koexistovat

- z estetického režimu vychází nová forma etického myšlení

- revoluční umění - váhání mezi myšlenkou estetické zkušenosti a umění, které má vytvářet nové formy života a potlačit sebe sama

- kritéria - zdali je umění politické či nikoliv: hra mezi významem a materialitou

- účinné není umění samo o sobě - je součástí rekonfigurace zkušenosti

Je něco špatně s ideou, že politické účinky lze lokalizovat v samotném uměleckém díle, a zejména, v intenci umělce. V estetickém režimu umění se děje to, že umělci vytvářejí objekty, jež unikají jejich vůli. Někdy popírají jejich vůli.

- umění jde jinam, politika je musí chytit - Problém není, co musí umělci udělat, aby byli političtí; otázku je nutné obrátit: co mají politické subjekty co do činění s uměním?

(In: Krisis - Journal of contemporary philosophy, Sudeep Dasgupta - Art is going Elsewhere. And politics has to catch it. An Interview with Jacques Ranciere, 2008/1)

- estetická revoluce je myšlenka, že vše je materiálem pro umění

- umění již není řízené svým námětem: může mluvit stejným způsobem o všem

--- rozšířením nekonečnosti říše jazyka, poezie

(In: Angelaki, Journal of the theoretical humanities, august 2003, Politics and Aesthetics. An Interview - by Peter Hallward)

- dobré záměry by neměly způsobit, že umění bude imunní kritické analýze

- nejlepší umění může naplnit slib antinomie (Schiller - kořeny estetické zkušenosti)

- nejlepší kolaborativní praxe posledních deseti let - rozpor mezi autonomií a sociální intervencí, reflexe této antinomie ve struktuře díla a v podmínkách jeho přijetí

(In: Artforum, 2006)

Lucy R. Lippard - The Lure of the Local: Senses of Place in a Multicentered Society (1997)

- diskuse o místně specifickém umění z ekologické/postkoloniální perspektivy

Grant H. Kester - Conversation Pieces: Community, and Communication in Modern Art (2004)

- kreativní energie participačních praktik nově humanizuje, anebo alespoň zabraňuje odcizení ve společnosti, považované za necitlivou, roztržitou
- urgence tohoto *politického* úkolu vede k situaci, kdy jsou takovéto kolaborativní praktiky automaticky vnímané jako stejně důležitá *umělecká* gesta rezistence: nemůže být žádné nepovedené, neúspěšné, nevyřešené dílo kolaborativního umění

- nutnost diskutovat o tomto umění a **analyzovat je jako umění**

- sociální obrat v současném umění pobídl etický obrat v umělecké kritice - umělci jsou stále více hodnoceni podle svého pracovního procesu - stupeň, jakým přispívají k dobrým či špatným modelům spolupráce - zdůrazňování procesu nad produktem

- "**dialogické**" umění - vyžaduje posun v našem chápání toho, co je umění - pryč z vizuálního a sensorického (individuální zkušenosti) k "diskurzivní výměně a vyjednávání"

- považovat **komunikaci za estetickou formu**

- sociálně kolaborativní projekty úspěšné, pokud fungují na rovině sociální intervence

- "mezi uměním a širším sociálním a politickým světem"

- kolaborativní, konzultativní přístup

- hluboké kořeny v historii umění a kulturního aktivismu - globální

- většinou mimo mezinárodní síť uměleckých galerií a muzeí, kurátorů a sběratelů

Co tuto disparátní síť umělců a uměleckých kolektivů spojuje, je série provokativních předpokladů o vztahu mezi uměním a širším sociálním a politickým světem a o takových druzích znalosti, které může poskytnout estetická zkušenost.

související pojmy:

- **Bourriaud - relační estetika**

- **Homi K. Bhabha - "konverzační umění"**

- **Tom Finkelpearl - "dialogicky zaměřené veřejné umění"**

- termín dialogický (dialogical) M. Bachtina - umělecké dílo jako určitý druh konverzace, místo protikladných významů, interpretací a úhlů pohledu - důraz je kladen na charakter této interakce (nikoliv na fyzickou či formální integritu daného artefaktu či umělcovu zkušenost s jeho vytvářením), **Bachtin** - dialogická výměna má reciproční efekt - výsledek dialogického setkání je oteřit oba participanty "excesu" který je umožněn dočasným rozmlžením hranic mezi já a jinými

- někdy zpochybnění díla coby "umění" - je prakticky a teoreticky nerozlišitelné od politického či sociálního aktivismu ANEBO "provizorně akceptovat jeho identitu jako

umění, ovšem omezit kritické ocenění na přímé vypočítání politické účinnosti" - hledání, kde se kompromitovalo (nedosahuje slibovaného zájmu, ...)

- chápat tato díla jako specifickou formu umělecké praxe, se specifickými vlastnostmi a účinky, příbuznou s, ale odlišnou od dalších forem umění i aktivismu --- vyvinutí kritérií ocenění takového díla

- umělci poskytovatelé kontextu spíše než obsahu

- konverzace se stává integrální součástí samotného díla
- ne formální umělecké "hnutí" nýbrž inklinace posledních třicet let
- spojení s komunitní tradicí v UK a dočasnými public works v USA
- nové formy intersubjektivní zkušenosti plus sociální a politický aktivismus

- redefinice estetické zkušenosti jakožto trvajících v čase
- díla definující dialog coby zásadně estetický (nikoliv díla vytvářející společně malby, sochy...)

- termín "dialogická estetika"

Jurgen Habermas - vztah mezi lidskou identitou a komunikativní interakcí - "diskurzivní" formy komunikace vs. více instrumentální a hierarchické formy komunikace - "veřejná sféra" - účastníci se musí podrobit určitým pravidlům chování, které izolují tento diskurzivní prostor od nátlaku a nejednotnosti běžné lidské komunikace

- umělec jako poslouchající, ochotný akceptovat pozici závislosti a intersubjektivní zranitelnosti

- arogance mluvení za jiné - koncept empatického vhledu důležitý

příklady:

Pawel Althamer (nar. 67)

- polský sochař, performer, akční umělec...

- posílá skupinu "obtížných" teenagerů z varšavského distriktu pracovní třídy Bródno (včetně svých dvou synů) na svou retrospektivu v Maastrichtu (2004)

Jeanne van Heeswijk

- opuštěný nákupní prostor přeměňuje na kulturní centrum pro obyvatele Vlaardingenu, Rotterdam (*De Strip*, 2001–2004);

Case Study One - Het Blauwe Huis (The Blue House), 2005-2009, IJburg

- BH - analogie Duchampova green box - místo, výstava

- místo neplánované v městském rozvoji, model alternativní organizace, trvání - velká vila v obytné čtvrti IJburg v Amsterdamu: umělci, urbanisté, architekti, spisovatelé, vědci, politici, sociologové - TheBlue House Housing Association of the Mind - 4 roky - členové tu žijí a pracují po určitou dobu, neustále v rozvoji - výzkum-akce, výzkum-intervence, pozorování-responze - platforma pro kulturu a výzkum, umělý ostrov IJburg - rezidenční ostrov, přesně naplánován, nic nepředvídatelného

Oda Projesi (pokojevý projekt)

- 3 umělkyně, od 1997 - Galata distrikt, Istanbul
- spolupráce se sousedy, dětská dílna s tureckým malířem Kometem, komunitní piknik se sochařem, paráda pro děti divadelní skupina
- otevřít kontext pro výměnu a dialog - touha integrovat se do prostředí
- "výměna, ne změna"
- redukování statusu autority na minimum, až k nerozlišitelnosti od komunitní umělecké tradice, otázka estetické hodnoty pro ně nemá význam
- kritéria: rozhodnutí kde a s kým spolupracovat - estetiku považují za "nebezpečné slovo"
- Istanbul, Turecko - různá použití "pokoje" - kombinace denního života a umění - umělci i neumělci, skupiny, místní obyvatelé
- 2000 - čtvrť Galata - mixovaná - místo setkávání - nejprve vyprázdnění, text G. Pereca About a Useless Space (o hledání místa, které nemá funkci, které je záměrně bez funkce)
- 2005 vyhnání (gentrification) - předtím lokální rádiový projekt - ne tolik umělecky vedených prostorů, vyvolalo zvědavost, zvání jinam - zvláštní pocity

Thomas Hirschhorn

- často cituje různé filozofy - Ingeborg Bachmann Kiosk, Deleuze Monument, Bataille Monument, 24h Foucault (2004)
- texty a každodenní objekty - exces materiálů, konceptů, úhlů pohledu
- 24h Foucault** - oslavuje M. Foucaulta - filozofie je umění, 24 h auditorium, knihovna a dokumentační centrum, archiv, audio a video knihovna, výstava, obchod, bar - publikum uvnitř po 24 hodin v akci
- Musee Precaire Albinet** -přesvědčil Centre Pompidou, aby mu půjčila díla - malby Mondriana a Legera - přímý dialog - neumělecké publikum

Phil Collins

- disko-taneční maraton pro teenagery v Ramaláhu
- nahrál: video instalace **They shoot horses**, 2004
- zaplatil 9 teenagerům tančit osm hodin, dva dny, před růžovou zdí na pop hity

Arthur Zmijewski

- vyvolává a nahrává obtížné situace
- The Singing Lesson I (2001) - hluší studenti nafilmování při zpěvu Kyrie

Carsten Höller

- (- narozen v Bruselu, pracuje ve Švédsku)
- interakce mezi dílem a veřejností zásadní - "skutečný materiál, se kterým pracuji, jsou zkušenosti lidí"

The Double Club

- 2008 - otevřel restauraci/noční klub "The Double Club" v Londýně (s Germano Celantem a Fondazione Prada)
- 6 měsíců, padesát procent na charitu pomáhající zneužívaným ženám a dětem v Kongu

- vytvořit "vlivná prostředí", místo střetu západní a konžské kultury

The Baudouin Experiment: A Deliberate, Non-Fatalistic, Large-Scale Group Experiment in Deviation, 2001 / Experiment: záměrný, ne-fatalistický,

velkoformátový skupinový experiment v deviaci

- základem incident z roku 1991 - belgický král Baudouin abdikoval na 1 den, aby umožnil přijetí zákona o potratech (který neschvaloval) (byl prohlášen na 24 hodin za neschopného řídit zemi)

- skupina sto lidí: sedí v jedné ze stříbrných koulí bruselského Atomia 24 hodin - poskytl nábytek, jídlo, toaletu - jinak žádný způsob kontaktu se světem, nenahrávané

- NEakce, "pasivní aktivismus", odmítnutí každodenní produktivity, odmítnutí instrumentalizovat umění pro určitý sociální účel

- co se stane, když jsou lidé zbaveni obvyklých zájmů

- vytváří situace, zpochybňující běžné formy percepce, umožňuje návštěvníkům je zakoušet na sobě, aktivní účast - připomíná vědecké laboratorní prostředí

- interakce mezi dílem a divákem

- 2008 - **The Revolving Hotel Room**

- hotelový pokoj pro dva jako součást výstavy v Guggenheimově muzeu

--- nikoliv "správná" etická volba - mísí sociální realitu s pečlivě vykalkulovaným uměním

Francis Alÿs

When Faith Moves Mountains (making of) Lima, Peru 2002 (stejně jako další ke stažení na stránkách <http://www.francisalys.com/>)

Suzanne Lacy - The Roof Is on Fire (1994)

- 220 studentů veřejných středních škol - konverzace o rodině, sexualitě, drogách, hudbě, čtvrti, budoucnosti ve 100 zaparkovaných autech na střešní garáži

- kamery - hodinový dokument, místní NBC

- umělkyně, spisovatelka, vzdělávání - instalace, video, velkoformátové performance, sociální témata, město, umělecká komisařka v Oaklandu

- série velkých městských instalací o násilí proti ženám

- od 1991 - množství spolupráce pod pseudonymem TEAM (Teens + Educators + Artists + Media Makers)

- přímá konfrontace s mladými a policií, sociálně orientované veřejné performance a multimediální instalace,

- nazývá "**New Genre Public Art**" / veřejné umění nového žánru

Rachel Whiteread

House, 1993-4

- kritika
- betonový odlitek celého viktoriánského domu, vystavený na místě původního domu v East London
- (Turner Prize, 1993 a další ceny, ale i cenu za nejhorší britskou umělkyni)

Culture in Action - Sculpture Chicago 1992-3

- kurátorka Mary Jane Jacob - klíčové dílo ve vývoji dialogického umění v USA
- Iñigo Manglano-Ovalle - mexické, puertorické, středoamerické komunity, projekty Sereno/Tetulia - systém venkovních laviček a osvětlení, oživení tradice tetulia - komunálního shromažďování sousedů (vliv gang kultury) - spolupráce se školami, komunitními centry, místní TV
- kolektiv Street Level Video (SLV) - projekt Tele-Vecindario - rozhovory s obyvateli čtvrti - imaginativní mapa West Townu --- projekt Cul de Sac - block party, pochod, video instalace... "afterlife" - důležitým rysem
- Flood - skupina 20-30 lidí - organ. Haha - hydroponická (vodní) zahrada ve výklendku v Chicagu (North Side) - zelenina, terapeutické byliny pro lidi s HIV - dvakrát týdně jídlo, vzdělávání, setkávání, informace o alternativní terapii, výživě a zemědělství... - do 1995

Toro Adeniran-Kane (Mama Toro)

- součástí **ArtBarns: After Kurt Schwitters** - výstava v UK organizovali Projects Environment (dnešní Littoral) - léto 1999 - farmářský region v Lancashire - série kolaborativních projektů mezi umělci a farmáři
- Ian Hunter, Celia Lerner - org.
- díla, dotýkající se ekonomické a kulturní krize, jíž čelí malí farmáři po EU - redukování farmářských dotací - Bowland - vzrostl počet sebevražd...
- velký posun britského venkova k turismu a rekreaci a vekoformátovému korporátnímu farmaření
- vychází z částečně dokončené instalace dadaisty Kurta Schwitterse MerzBarn na pozemku farmáře - poslední velké dílo
- rádiové stanice, webové stránky, sochy, instalace - farmáři poplatek, hodně návštěvníků z města

---LITTORAL

- termín "littoral" - pobřežní zóna mezi zemí a mořem - kulturní projekty na rozhraní disciplín a institucí, kombinující prvky umění, aktivismu, public policy
- myslet venku, napříč existujícími disciplinárními a profesionálními řešeními
- littoral zone - část moře, jezera, řeky blízko pobřeží (z lat. litus, litoris - pobřeží)
- kanadský umělec a spisovatel Bruce Barber - umění mimo instituce uměleckého světa, manifest relační estetiky N. Bourriauda - veřejné, komunitní, interakce mezi diváky a pozorovateli, z Habermasova konceptu komunikativní akce
- neziskový umělecký trust, podporuje nová kreativní partnerství, kreativní umělecké praktiky a kulturní strategie, odpovídající na sociální, environmentální a

ekonomickou změnu

<http://www.littoral.org.uk/HTML01/>

současné příklady venkov (jako idealizované místo a útočiště)

UK:

Wysing Arts Centre <http://www.wysingartscentre.org/>

Grizedale Arts <http://www.grizedale.org/>

myvillages.org

<http://agri-cultur.eu>

MoKS Estonsko <http://moks.ee/site/pmwiki.php>

<http://kultivator.org/> (Dyestad, Švédsko)

atd. atp.

Polsko (divadlo):

<http://www.gardzienice.art.pl/>

<http://free.art.pl/teajty/english.php>

Laboratory of Insurrectionary Imagination (Lab of ii) / Laboratoř buřičské imaginace

- 1) vybavení pro experiment, výzkum a výuku
- 2) prostor, kde malé kvantitky hazardního materiálu mohou mít větší efekt než souhrn jejich částí

- mass disobedience - bicykly během kodaňského summitu o klimatu
- rebelská klaunská armáda
- kurzy o postkapitalistické kultuře
- mezi umění, aktivismem, poezií a politikou -
umění a aktivismus jako neoddělitelné od každodenního života

Uznáváme umělce, kteří unikli vězení uměleckého světa, kteří přestali hrát blázny v korporátních palácích a aplikují svou kreativitu přímo na inženýrství sociálních hnutí. Přátelíme se s aktivisty, kteří oceňují své imaginace, poslouchají sny a hrají si s politickým jako kdyby si hrály se stanzami básně.

- nové způsoby vztahování se k sobě navzájem a k organizování
- bez hierarchie, přímá akce, self-management, ekologický život

Conference on Climate Change, Kodaň, prosinec 2009

- pozvání od kodaňského centra současného umění (CCAC), projekt pro výstavu RE:THINK - současné umění a klimatická změna
- umělci, inženýři aktivisté a bike hackeři
- nové nástroje občanské neposlušnosti z tisíců vyřazených kol
- odmítuti, když zjistili, co tím opravdu myslí - pozvala je Candy Factory - sociální centrum ve staré továrně

13 Attitudes

- jak vytvořit udržitelné a odolné produktivní kultury
- pozorování přírodních systémů -
louka či prales - energeticky účinné, udržitelné...

Ačkoliv je její původ v zemědělství, permakulturu lze aplikovat na cokoli, co lze navrhnout. Cokoli sociálního, také. ///

Although its origins lie in agriculture, permaculture is applicable to anything that can be designed. Anything that is social, as well.

- permakultura spojuje současnou ekologii a domorodé vědění
- napomáhat politickým hnutím, aby byla experimentálnější, kreativnější, imaginativnější
- umělci potřebují aplikovat kreativitu na radikální politiku
- projekty nazývají experimenty (např. Bike Bloc - jak používat kola v aktech občanské neposlušnosti)
- estetika důležitá - neoddělovat etiku od estetiky - každodenní život od umění
- jak by vypadal Bauhaus 21. století

Přemýšlej jako prales, chovej se jako louka.

- permakultura jako ekologický design - inspirace pro lidský habitat - mísí tradiční znalosti a současný ekologický výzkum
- idea napodobování vzorců přírodních systémů lze aplikovat na vše, od jedlých krajin, ke způsobu navržení performance, od organizování aktu kreativní rezistence k divokému večírku

Permaculture is one of the many postcapitalist ideas emerging from the margins: it's a revolution disguised as gardening. /// (revoluce přestrojená za zahradničení)

- některé permakulturní projekty stráví nejprve rok pozorováním místa či systému předtím, než v něm začnou konat
- podrobit se pomalosti: náš svět se začne rozvíjet, odhalí nezvyklé vzorce
- spirála - vzorec, který se v přírodě objevuje znovu a znovu - šnek, galaxie, slunečnice, tornáda, pavouci, DNA... voda a spirála - naše kultura ignoruje tyto vzorce
- polykultura - pěstování společenství rostlin dohromady
- it's from the edge that we can jump and fly
- každý prvek designu by měl mít alespoň 3 funkce

Lekce 8

14. 4. Zvířata, rostliny, tělo, přírodní procesy jako materiál

- využívání přírodních procesů
- sonifikace a vizualizace environmentálních dat
- zvířata, rostliny, vlastní tělo jako materiál
- biotechnologie
- science-fiction
- atd.

literatura:

George Gessert - Green Light. Towards an Art of Evolution

Stephen Wilson - Information Arts: Intersections of Art, Science, and Technology

Beatriz da Costa - Reaching the Limit..., Claire Pentecost - Outfitting the Laboratory... In: Tactical Biopolitics. Art, Activism, and Technoscience

Eduardo Kac atd.

George Gessert - Green Light. Toward an Art of Evolution

(online na <http://burundi.sk/monoskop/log/>)

- umělci začali vystavovat živé umění ve 30. letech
- od raného novověku inspirace (vitalistická biologie v secesi, atd.), zobrazování zvířat a rostlin, vzorců z přírody atd.
- od 50. a 60. let umělci stále více zvířata, rostliny (a vlastní tělo) jako materiál - spíš symbolické (dialog s kojotem a přednášení mrtvému zajíci J. Beuyse, Bonnie Sherk pojídající oběd vedle tygří klece v sanfranciské zoo, Mark Thompson nechávající pokrýt své tělo rojem včel)
- tématy: atakování hranic mezi uměním a přírodním, vědou a přírodou... , vědecké experimenty, často utopicko-prorocký ráz
- 1970s - rostliny a zvířata se znovuobjevují v dílech umělců - Hans Haacke, Joseph Beuys, Agnes Denes...
- proces chování zvířat, života rostlin, komplexních přírodních procesů
- dnes - také bakterie, houby, ... - bio art - biotechnologie, genetika

Gustav Metzger

- z Polska do Velké Británie
- autodestruktivní umělecké manifesty a veřejné demonstrace
- 1970 - Mobbile
- Mezinárodní koalice pro likvidaci umění - proti "uměleckému znečištění"

"biologické lidové umění"

"Ve světle biotechnologického umění lze mnoho domestikátů považovat za biologické lidové umění." (G. Gessert)

- proč jsou rostliny "výhodnější" pro umělce, proč umělci tolik nepracují se zvířaty: živé materiály se neustále proměňují, vzdorují a jdou si vlastní cestou, také větší etické problémy při práci se zvířaty (viz Wilson, Gessert)

historie domestikace - již před 10 tisíci lety, estetické důvody, ornamentální, také pro vědecké účely

- problém mizení druhové rozmanitosti:

"S rozbřeskem zemědělské revoluce se náš všežravý druh, vyvinutý k tomu, jíst tisíce různých druhů organismů, stal převážně závislým na pár vysoce domestikovaných druzích: pšenice, kukuřice, rýže, brambory, proso, sojové boby, krávy, kuřata, prasata a ovce. S industrializací a komodifikací života se závislost dále zúžila, od spoléhání na bohatost druhů ke konzumování méně a méně geneticky odlišných, patentovaných kultivarů." (Gessert, s. 10)

- Alan Sonfist - reaguje v díle Time Landscape - klimatický a biologický výzkum, studium raných druhů vegetace s účelem opětovného vytvoření původní situace na místě, zasadil na rohu Houston a Bleeker Streets v NYC (1978) prekoloniální pralex

Gessert uvádí svou historii vtipem:

Začalo to jako vtip. V roce 1910 byly v Salonu des Indépendants v Paříži vystaveny tři malby, které vytvořil osel - radikální křídlo ruských kubofuturistů se pojmenovalo "Donkey's Tail" (Malevič, Chagall, Gončarová)

- první velká výstava živých věcí coby umění: **Edward Steichen - Delphiniums**
- instalace vyřízlých delfinií z MoMA, 1936
- křížil rostliny na své farmě v West Reddingu, Connecticut
- vizuální umělec a muzejní profesionál, také známým zahradníkem
- když žil ve Francii, francouzská zahradnická společnost mu dala zlatou medaili (1913) prezident Americké společnosti Delphinium (1935-39)
- fotograf časopisů jako Vogue, Vanity Fair
- ředitelem oddělení fotografie v MoMA - v důchodu na farmě v Connecticutu

(- Delphinium: rod stračka, patří do čeledi pryskyřníkovitých)

(v Brně: ...a nezapomeňte na květiny...(Y. Ferencová), katalog Robert V. Novák - fotogramy rostlin z vlastní zahrady, texty botaniků, současní umělci - květinová zátiší...)

bio-art

- umělecká forma - umělci pracující s živými tkáněmi, bakteriemi, živými organismy, živými procesy, anebo díla vytvořená ve spolupráci s těmito organismy - až v 90. letech
- využití vědeckých procesů - biotechnologie (vč. genetického inženýrství, klonování apod.)
- někteří považují za bio-art pouze "živé formy", další také obraznost ze současné medicíny a biologický výzkum ... ///

- prolínání s eko-uměním, environmentálním uměním
- vytváření živého s sebou nese etický, sociální, estetický výzkum

--- **biotech art** (biotechnologické umění) - umění, v němž jsou živé komponenty biotechnologicky změněny - ovlivňování technologií - klonování, genetické inženýrství, použití tkáňových kultur (Jens Hauser - biotech art: formy života modifikované - díla, v nichž jsou organismy či buňky proměňovány technologickými procesy

--- **transgenic art** (transgenní umění) - komponenty geneticky upravené - genové inženýrství modifikující živé organismy - 1998 Kac

--- **genetické umění** - genové manipulace, simulace genetických procesů, reprezentace DNA, šlechtitelství ??? (příbuzné transgennímu umění) - používal Gessert od konce 80. let - zahrnuje DNA a zaměřuje se na genetickou obraznost, materiály, procesy, či účinky

- ne jeden styl, ne jeden politický či etický náhled (z počítačového umění kde to znamená sebe-generující elektronické události)

- v poslední době - vztah k vědě a biotechnologii a politickým, etickým a sociálním otázkám: Tactical Biopolitics... , 2008 (již zmíněný článek Beatriz da Costy) x Gessert se soustředí na estetické a uměleckohistorické otázky

ritualizované využívání zvířat v umění:

- Herman Nitsch - performance s krví a mrtvými zvířaty
- **Ana Mendieta** - mrtvá kuřata (1948-85) - držela kuřata s uťatými hlavami za nohy, krev stříkala po jejím nahém těle: Untitled (Death of a Chicken) / Bez názvu (Smrt kuřete), spirituální síla antických kultur, rituály obětí, modifikace těla, oslava matky země

v Čechách:

- **Petr Štembera - Paralelní deprivace (s křečkem)**, 1976 - "Po třech dnech, které jsme oba strávili bez příjmu tekutin, jsem během následujících dnů nabídl sobě i křečkovi ráno i večer napít vína. Akce měla skončit a skončila až se jeden z nás (v tomto případě křeček) napije."

DOMESTIFIKACE

- většina estetické preference
- zvířata šlechtěná pro sport
- magie, šamanismus, drogy - produkující estetické zkušenosti
- industrializace zemědělství - genetické lidové umění marginalizované, nahrazené šlechtěním, zaměřeným výhradně na ekonomický zisk !!!

- filozof a ekolog **Paul Shepard** (am. environmentalista) - kontakt s živým světem zásadní stejně jako kontakt s dalšími lidmi, pokud je interakce s ne-člověčími organismy zejména divokými zvířaty v dětství vážně omezena či chybí, určité schopnosti myslet a cítit se nikdy nerozvinou,

- **Edward Osborne Wilson** - "biofilie" - genetická predispozice cítit afinitu s živým přírodním světem - americký biolog, výzkumník (sociobiologie, biodiverzita), teretik, naturalista..

- "otec sociobiologie"

- hypotéza o biofilii: existuje instinktivní vazba mezi lidskými bytostmi a dalšími živými systémy - kniha *Biophilia* (doslova znamená "láska k životu či živým systémům"), poprvé použil Erich Fromm k popisu psychologické orientace přitažlivosti ke všemu živému

- jedna z nerozpoznaných sil domestikace je snad hlad po bujivé neužitečnosti

ZAHRADY

- první zahrady, o nichž si můžeme být jisti, že byly zaměřené primárně na potěšení byly v Mezopotámii

- zahrady Babylonské

- agrikultura a chování stád způsobují chudnutí prostředí - biologicky i smyslově - "pleasure gardens" (zahrady pro potěšení) jsou reakcí (ornamentální zahrady zvyšují druhovou rozmanitost, stejně jako např. zahrádkářské osady ve městech...)

ZAHRADY UMĚLCŮ DNES

Christa Sommerer, Laurent Mignonneau - INTERACTIVE PLANT GROWING

- živé rostliny jako interface, ovlivňující 3D prostředí dotykem -

The Telegarden - **Ken Goldberg, Joseph Santarromana, 1995 - 2004**

Tony Bellaver - vzdělání stromů o jejich přirozeném stavu

Ken Rinaldo, Amy Youngs - **Hydroponic Herb Garden, 2005**

- růst bylin pro vaření, solárně řízená, hydrofonická sochařská zahrada

Eric Samakh, David Rokeby - **Petite Terre**

- prostředí odpovídající na pohyb návštěvníků - přibližují se a vzdalují

Davida De Buyser - **Acoustic Mirror_Moss** (Akustické zrcadlo_mech)

- plocha pokrytá mechem coby projekčním plátnem. Podobu promítaných obrazů určují parametry ovlivňující zároveň růst mechu, tedy teplota či vlhlost

Victor Mobilae (2003) Holandřana Rene Van Corvena

- pomalu se pohybující vozítko – květináč, jehož trať 167 centimetrů za den reprezentuje rychlost globálního oteplování: rostliny cestují na sever, neboť s měnícími se klimatickými podmínkami se na cestu vydává také flóra.

Stephen Wilson

- umělci - osvobození od požadavků trhu a socializace jednotlivých disciplín
- zkoumat a rozšiřovat principy a technologie nepředvídatelným způsobem
- "nevýdělečné" linie výzkumu, zkoumání mimo disciplinární priority, integrace disciplín, vytváření událostí, jež exponují kulturní implikace, náklady, možnosti nových znalostí a technologií...
- nutnost dostatečného vzdělání, fungování ve světě vědy a technologie, spojení se světem umění i s technickým světem

- biologie již dlouho tématem (malby krajin, rostlin, zvířat. lidí, sochařství, anatomie a fyziologie živých bytostí, renesance ...)

- biologický warfare, biologický a medicínský výzkum
- Dona Haraway - biologie je diskurz, nikoliv samotný živoucí svět

- hledání estetické formy v umění a vědě

Eduardo Kac - Transgenic Art / transgenní umění

<http://www.ekac.org/transgenic.html>

- transgenní umění: nová umělecká forma, vycházející z použití genetických inženýrských technik k přenosu syntetických genů do organismu či k přenosu přirozeného genetického materiálu z jednoho druhu do jiného, k vytvoření jedinečných živých bytostí

- povaha tohoto nového umění není definována pouze narozením a růstem nové rostliny či zvířete, ale především povahou vztahu mezi umělcem, veřejností a transgenním organismem
- každý den vymírá nějaký druh zvířete: "...umělci mohou přispět ke vzrůstu globální biodiverzity vynalézáním nových forem života."
- zodpovědnost vůči nové formě života

GFP Bunny, 2000

- zeleně světélkující králík Alba
- GFP - Green Fluorescent Protein - izolován z medúzy *Aequorea Victoria* - vyzářuje zelené světlo, když je vystaven UV či modrému záření
- součástí je veřejný dialog generovaný projektem a sociální integrace králíka

Nikdy nezapomenu na ten okamžik, kdy jsem ji poprvé v náručí držel - v Jouy-en-Josas ve Francii, 29. dubna 2000. Mé úzkostné očekávání bylo nahrazeno radostí a nadšením. Alba -- jméno, které jsme jí dali s mojí ženou a dcerou --- byla milá a přítulná, a bylo absolutní potěšení hrát si s ní. Když jsem jí kolébal, hravě vsunula hlavu mezi mé tělo a levou paži, až nakonec našla pohodlnou pozici k odpočinku a

užívala si mé jemné hlazení. Okamžitě ve mně vyvolala silný a nutkavý pocit zodpovědnosti za její dobro.

- vyvolává otázky:

1) dialog mezi profesionály z různých disciplín (věda, umění, filozofie, právo, komunikace, literatura, sociální věda) a veřejností o kulturních a etických implikacích genetického inženýrství

2) kontroverze údajné nadřazenosti DNA ve vytváření života - komplexnější pochopení vztahu mezi genetikou, organismem a prostředím

3) rozšíření konceptů biodiverzity a evoluce - precizní práce na genomické rovině

4) mezidruhová komunikace mezi lidmi a transgenním savcem

5) integrace a prezentace "GFP králíka" v sociálním a interaktivním kontextu

6) zkoumání otázek normálnosti, heterogenity, čistoty, hybridnosti, jinakosti

7) ohledy k nesémiotickému problému komunikace coby sdílení genetického materiálu napříč tradičními hranicemi druhů

8) veřejný respekt a ocenění pro emocionální a kognitivní život transgenních zvířat

9) rozšíření současných praktických a konceptuálních hranic umělecké tvorby na vynález života

- nezájem o vytváření genetických objektů - vynález transgenních sociálních subjektů - přinesení králíka do společnosti, poskytnutí lásky, péče, výživy... aby mohla růst bezpečně a zdravě

--- umísťuje genetické inženýrství do sociálního kontextu, kde lze mluvit o vztazích mezi privátní a soukromou sférou - biotechnologie, soukromá oblast rodinného života a sociální oblast veřejného zájmu jsou diskutovány dohromady

- umění zde může mít velkou sociální roli - odhalovat kulturní implikace, nabízet odlišné způsoby myšlení o a s biotechnologií

- transgenní umění je modus genetické inskripce, který je zároveň uvnitř a vně operační oblasti molekulární biologie, nachází se v terénu mezi vědou a kulturou, může pomoci vědě rozpoznat roli relačních a komunikačních otázek ve vývoji organismů

- nakonec i přispět k oblasti estetiky - otevíráním nové symbolické a pragmatické dimenze umění coby doslovné tvorby a zodpovědnosti za život

(I: "GFP Bunny" was first published in Dobrila, Peter T. and Kostic, Aleksandra (eds.), **Eduardo Kac: Telepresence, Biotelematics, and Transgenic Art** (Maribor, Slovenia: Kibla, 2000), pp. 101-131)

článek: **CLAIRE PENTECOST - Outfitting the Laboratory of the symbolic. Toward a Critical Inventory of BioArt**

- Kac 2000 TV oznámení, kampaň za osvobození králíčka Alby, francouzský Institut

National de la Recherche Agronomique odmítl vydat umělci

- jak hodnotit BioArt: různé definice a kritéria, měl by používat a nikoliv pouze reprezentovat biologický materiál...
- neoliberalismus ovlivňující vztah k biologii - všechno lze vlastnit
- biopower - Foucault, 1970s
- BioArt - nikoliv jako propaganda biotechnologického průmyslu
- odcizení nespécialisty, dvojznačná povaha financování, právní nástroje ochraňující vědění, jako tajemství či privátní intelektuální vlastnictví
- umělec: různé formy narušení těchto bariér, předvádí vědecké procedury v participačních divadlech: nová vyprávění, hra na amatéra, spolupráce s vědci
- "zlodějem" privatizovaného vědění - politizace

kritika vůči Kacovi:

- nevysvětluje kontroverze, které mohly motivovat vědce z institutu, aby odstoupili od účasti na projektu, ani žádné ekonomické či environmentální pozadí
- genetického inženýrství - mnoho mrvných zvířat ..., nedemystifikuje proces, nekomunikuje o komplexní záležitosti - pouze fetiš objekt
- nutnost kreativní refigurace vědecké a umělecké praxe

Steve Kurtz - Critical Art Ensemble

- od konce 90. let performance a instalace zahrnující biotechnologii, také transgenní mikroorganismy
- 2004 jeho žena Hope Kurtz zemřela na zástavu srdce, Kurtz zavolal záchranku, objeveno laboratorní vybavení a Petriho misky s živými kulturami, upozornili FBI
- obviněn za přechovávání hazardních materiálů, zkonfiskovali počítače, poznámky, vybavení, náčrt knihy
- obvinění z bioterorismu - špatně vyplněný laboratorní formulář
- 2008 osvobozen (nedostatečné motivy pro zločin), věci mu nebyly vráceny

Paul Virilio - A Pitiless Art - esej z roku 2000 - přirovnal genetické umění k nacismu

V bio(logickém) umění se kulturní historie střetávají s historiemi organismů, a v těchto setkáních lze nalézt dalekosahající význam biologického umění. (Gessert)

- dlouhá historie používání hybridních živých organismů
- v řecké mytologii - chiméra - lev, koza, had
- nyní prasata produkující lidské proteiny, rostliny produkující plast, kozy s geny pavouka - v biologii je "chiméra" technický termín - organismus s buňkami ze dvou či více různých genomů
- jasný rozdíl mezi šlechtěním a genetickým inženýrstvím - šlechtění je nepřímá manipulace přírodních procesů výběrem genů a mutací, které se dějí v přírodě
- transgenic art - přímá manipulace genetického materiálu - cizí DNA precizně integrovaná do hostitelského genomu
- geny vytvářené z molekul deoxyribonukleové kyseliny (DNA), nesoucí veškerou genetickou informaci nutnou pro duplikaci buněk a stavbu proteinů, instruuje další substanci - ribonukleovou kyselinu RNA ke stavění proteinů - RNA má úkol používat buněčné struktury ribozomy
- geny mají dva důležité komponenty: strukturální (kóduje specifický protejn), regulační ("přepínače", které říkají genům kdy a jak se chovat)

Etické a zodpovědné mezidruhové tvoření zplodí generaci krásných chimér a fantastických nových živých systémů jako rostlinozvířata (plantimals) (rostliny se zvířecím genetickým materiálem či zvířata s rostlinným genetickým materiálem) a animans (zvířatolidi) (zvířata s lidským genetickým materiálem či lidi se zvířecím genetickým materiálem)

Eduardo Kac, Ikuo Nakamura - Essay Concerning Human Understanding, 1994
- komunikace rostliny a kanára

Beatriz Da Costa

- Foucault - rozlišení mezi "univerzálním" a "specifickým" intelektuálem - specifický - skupina lidí, kteří tento status původně neměli: inženýři, matematici, fyzici
- jakou roli mají umělci - aktivisté
- umění digitálních médií - prestižní - nové nástroje DIY- vlastní elektronické hardwarové nástroje, návrhy softwarových programů a platform - přístup open source
- s vědou je to obtížnější - elektronika, uživatelský software - lze dosáhnout sofistikovanosti x věda - life sciences - daleko více času - úsilí proniknout do vědecké oblasti
- výzkumná laboratoř SymbioticA - University of Western Australia - Oron Catts, Jonat Zurrová a vědci přesvědčili úředníky a správu školy - kolaborativně vedená laboratoř zasvěcená vývoji uměleckých vědeckých projektů - umělci na rezidencích, vyvíjení levných postupů labor. vybavení
- "veřejný amatérismus" - Biotech Hobbyist - Natalie Jeremijenko... - popisy DIY uměleckých-vědeckých experimentů

Free Range Grains (CAE, da Costa, Shyn-shiun Shyu)

- zapojení veřejné laboratoře, testování transgenních zbytků v potravinových produktech

A-life - umělý život

- mezi živým a položivým-umělým - Oron Catts a Jonat Zurrová - z položivé tkáně woodoo panenka (semi-living worry doll, 2000)
- z prasečích kostních tkání a degradabilních polymerů modely křídel (pig wings, 200-2002)
- podíleli se na Stelarcově uchu The Third Ear

Joe Davis – Microvenus

- jedno z prvních uměleckých děl, zapojujících geneticky upravený organismus
- ze syntetických molekul DNA - Microvenus - obsahuje zakódovanou vizuální ikonu, znázorňující genitálie a starověkou germánskou runu reprezentující Zemi
- s molekulární genetičkou Danou Boyd, v Jon Beckwith laboratoři na Harvardu a v Berkley

Paul Vanouse

-umělec 'emergentních médií'
ad.

ZVÍŘATA

Hubert Duprat

- přírodní procesy hmyzu, dává jim zlato, drahokamy, vytvářejí objekty
- umělecké dílo, ale i vědecký experiment
- larvy jepice obecné vyjme z přirozeného prostředí, v ateliéru jim poskytne materiály
- zlato, drahé kameny a ony z nich místo větviček a šnečích ulit a kamínků vytvářejí ochranné trubicovité schránky

Ken Rinaldo - Augmented Fish Reality

- interaktivní instalace, ovládají ryby - vizuální kontakt - kdy plují k sobě, pohybují akváriem
- nad každým 4 infračervené senzory, motorizovaná kola - 5 akvárií
- mezidruhovú komunikace - pohybují se k lidem (asociují je s jídlem)
- Betta splendens (bojovnice pestrá) - zjistil, že mají skvělé oči a vidí i mimo vodu, barevně, na velké vzdálenosti - daleko větší inteligenci, spolupracují v případě ohrožení, monitorují společenskou prestiž dalších ryb, mají dlouhodobou paměť

PŘÍRODNÍ PROCESY

Andrea Polli - Žár a tep města

- meteorologické údaje, data o teplotách 4 desetiletí v Central Parku (1990, 2020, 2050, 2080) převáděna na výšku, hlasitost, rychlost zvuku - zvukové kompozici
- spol. s meteorology, systémy pro porozumění počasí a dopadu klimat. změn prostřednictvím zvuku - překlad vědeckých dat do nevědecké, slyšitelné oblasti - sonifikace modelů bouří či počasí v arktické oblasti

De Marinis - RainDance / Musica Acuatica, 1998

- 20 proudů vody, modulovaných audio signály - hudba a zvuk díky deštníkům

Martin uit den Bogaard

- jak se projevují chemické reakce v mrtvých tělech či jejich částech, vizuálně i akusticky, vlivem času, světla, teploty
- mrtvá zvířata umístěná ve skleněných kontejnerech považuje za „živoucí“ sochy Cow (Kráva, 1990)
- kusy těla krávy (záznam porážky je součástí instalace), umístěné v řadě vitrín, rozestavených v ztemnělém kontejneru

Painting and Singing Finger (Malující a zpívající prst, 2004)

- pod sklem lidský prst, napojený na voltmetr
- proměny napětí v uřízlém prstu jsou převáděné na audio informaci, zároveň vizualizované na obrazovce

atd. atd.

Lekce 10

28. 4.

Soundscape: ekologie zvuku

Soundscape: EKOLOGIE ZVUKU

txty:

R. Murray Schafer - Za akustický dizajn (In: Jozef Cseres, Michal Murin (eds.), *Od analógového k digitálnemu.*, s. 27 - 43)

- R. Murray Schafer - *The Soundscape - kapitola Music, the Soundscape and Changing Perceptions* (s. 103 - 119)

- Tomáš Řiháček, *Zvukové prostředí města a jeho vliv na prožívání* (zejm. kapitoly 3. *Sluchová percepce v kontextu prostředí, těla a jednání*, s. 28 - 46 a 5. *Tradice sonosféry*, s. 79 - 96)

/txt - Elisa Oliver - The quest of Chris Watson/

Chris Watson

- raný zájem o magnetofonové nahrávky - ptačí zvuky, zvuky divočiny
- experimentální elektronická kapela Cabaret Voltaire v Sheffieldu, 1973
- hudba z abstraktních zvuků - nahrávali přímo na pásku, smyčky, oscilátor - všechny zvuky transformované, procházely modulátory
- 1981-84 pracoval pro Tyne Tees TV - zachycuje "ducha místa"
- zvuky pod povrchem, běžně neslyšitelné - kompozice: *Outside The Circle of Fire* (1988), *Stepping Into The Dark* (1996), *Weather Report* (2003) - kombinace terénních nahrávek - soundscape - praskající led, posunující se země, meteorologické fenomény - 18min. kusy sestříhané z hodin - déšť, vichřice, vítr, islandské ledy praskající a tající

KRÁTKÁ UKÁZKA <http://www.bbc.co.uk/music/reviews/rzdp>

Great Railway Journeys (2007) - BBC TV - 'Ghost Train' přes Mexiko - sbírá zvuky minulé revoluce, jako ozvěny ...

The Sea Ice Border - Ice Camp Barneo - Arktické moře - ruská armáda za studené války, mínus 30 stupňů - polární věry - pod 2metrovou vrstvou ledu - velké praskliny - hydrofony - arktický oceán (srpen 2010)

www.chriswatson.net

<http://www.chriswatson.net/downloads.html> (podvodní nahrávání - každé moře či oceán má vlastní zvuk)

John Smith - *Lost Sound* (se zvukovým umělcem: Graeme Millar, 2001) - o 'poslouchání' prostřednictvím 'příběhu' vzdáleného zvuku - nalezené kazetové nahrávky v Londýně (africké či indické)
KRÁTKÁ UKÁZKA <http://www.johnsmithfilms.com/texts/sf11.html#> (asi 3 min.)

Lost Sound (spol. Graeme Miller 1998-2001), 28 mins, Colour. Sound. Video

- fragmenty vyhozené audio pásky nalezené na ulicích malé oblasti ve východním Londýně - zvuk z každého kusu pásky s obrazy místa, kde byly nalezené - móda... - město jako rozptýlená a fragmentární série osobních historií

Hugh Raffles - The Sound of Global Warming - antropolog z USA, z knihy Insectopedia

David Dunn - CD *The Sound of Light in Trees*

- zvuky zvnitřku stromu - Pinus edulis - borovice coloradská (státní strom Nového Mexika)

txt Insects, Trees, and Climate: The Bioacoustic Ecology of Deforestation and Entomogenic Climate Change (SF Institute)

- nové bioakustické interakce mezi hmyzem a stromy - nové, netoxické kontrolní intervence

- vývoj inovativních mikrofonů pro záznam běžně neslyšitelných zvuků - sondující mikrofony (malé prostory, díly ve stromech od brouků), pro nízké frekvence v prérii, vše-směrové ultrasonické mikrofony - netopýři a další vysokofrekvenční zvuky
- kůrovci - devastují borovice - lesníci se obrátili na Dunna - kde bude výskyt největší
- hledal oblasti se zvýšenou aktivitou brouků

- "sonické prostředí" - naladit nás na aurální dimenzi našeho každodenního světa - to, co Steven Feld - antropolog a pionýr soundscape nazval "sonický způsob vědění a bytí ve světě" - neslyšitelné pro lidské uši - transduktor - podobné jako sběr brouků

- další nahrávky: *Chaos and the Emergent Mind of the Pond* - 24min kompozice - zvuky vodních hmyzů ve severoamerických a afrických rybnících

- spolupracovníkem kalifornský fyzik James Crutchfield - expert na nelineární komplexní systémy --- "desynchronizace biotických vývojových vzorců"

- poslouchání klimatické změny

- sociální brouci - žijí ve skupinách, koordinace masových přiletů na stromy - komplexní chování - přitahování ke stromům nejen feromony a kaironomy, jež vydávají zničené stromy - také bioakustická vodítka

- vnímají lesní dynamiku jako kybernetickou smyčku zpětné vazby ovlivňovanou klimatickými změnami

UKÁZKY

http://hughraffles.com/imgs/level_02_solit.mp3

<http://www.acousticecology.org/dunn/solitsounds.html>

[Acoustic Ecology Institute](#)

Jim Cummings - Research Reports for the Ears: Soundscape Art in Scientific Presentations (2006)

- spolupráce vědců a umělců - jak umělecký vhled může rámovat otázky o tom, jak má věda vypadat atd. - umění prezentující empirická vědecká data, způsobem, který zapojí veřejnost, rámuje otázky či hypotézy zasluhující si vědecký výzkum

David Dunn

- nahrává, inženýr... - bioakustika druhu kůrovců - různost zvuků - pro entomology - jak mohou formální koncepty a techniky hudby a zvukového umění přispět k vědeckému výzkumu - zvukoví umělci - odhalení nových fenoménů v přírodním světě - jejich kreativní strategie - hlubší implikace ve vědě, víra, že umělecký svět potřebuje založit svou imaginaci na hlubším pochopení přírodního světa --- a věda touží dosáhnout za limity stanovené jí vědeckou inherentní potřebou být hluboce rigorózní

Steve Feld

- sociální vědy - oceňovaný antropolog a muzikolog - antropologie zvuku - soundscapes

- 25 navštěvuje lidi Kaluli okolo hory Bosavi v Papui Nové Guiney, vztah mezi zvukem, hudbou a okolním prostředím

- trialettika mezi zvukem, prostředím a sociálními vztahy --- zvuk jako zřejmá linka mezi lidmi a místem, strukturuje tak, že pozve posluchače do druhu paměti, zkušenosti poslouchání, v níž stahuje "ozvěnu" - v čase i mimo čas - reprezentace kultury - také soundscapes pouze z deštného pralesa - acoustemology (sonický způsob poznávání místa)

UKÁZKA

Rainforest Soundwalks Excerpt

<http://www.acousticecology.org/presentation/intro.html>

- soundscaping - akustické svědectví - "být tam"

- zvony v akustické ekologii na různých místech - zvony ovcí a koz - sonická mapa v pohybu venkovem, kostelní zvony - akustická autorita a čas, festivalové a kostýmní zvony - vztah mezi nimi

- Kréta - pastýři poznají každé zvíře podle zvuku zvonů - zvony stáda jsou vyladěné tak, aby dávaly harmonické zabarvení - zvony - role různých hlasů různých zvířat (CDs - **Time of Bells** - většina kusů 8-12 minut dlouhá)

- audio jako opomíjené (ve vědě váha psanému slovu --- je téměř nemožné prezentovat jeho audio dílo na konferencích kvůli špatným zvukovým systémům) - zvukové nahrávání by mělo být disciplína jako technologie kreativního a analytického zprostředkování, jež vyžaduje stříh a artikulaci stejně jako psaní - do té doby bude antropologie zvuku jenom o psaní

Nejmilejší zvuky Prahy - ukázat stránku

<http://panto-graph.net/favouritesounds/sound.php?item=714>

Peter Cusack - *Vermilion Sounds* (Rumělkové zvuky) (Creative Research in Sound Arts Practice) - akademický výzkum CRiSAP - vyhledává zvuky z ohrožených, ekologicky a sociálně deprimovaných míst jako Černobyl, ropná pole v Baku, krajiny postižené průmyslovými stavbami ve východním Turecku - vystudoval biologii, mezioborový akademický tým

CD - Your Favourite Sounds of London - zvuková emocionální mapa

The Positive Soundscapes Project

- různé metody zkoumající lidskou percepci a vliv soundscapes - kvantitativní (akustika) i kvalitativní (sociální vědy), kreativní (sound art), zvukové procházky

Baku in 5 Quarters, The Black Sea Files - projekty se švýcarskou umělkyní Uršulou Biemann (2005) - mapování různých oblastí města - akustické terénní nahrávky

/Angus Carlyle - Sounds From Dangerous Places. An Interview With Peter Cusack/

- environmentální zvuk a akustická ekologie - globální vzorce sonického proměňované migrací lidí atd.

- místa s rozsáhlým environmentálním poškozením - Azerbajdžán - olejová pole u Baku - jedno z nejmoc znečištěných míst na světě - jedno z nejfotogeničtějších a sonogetičtějších míst, kde byl - stále ropné pole v provozu - staré pumpy- zní jako elektroakustická hudba

- Černobyl a jeho stopy

- The Favourite Sounds of London - 1998 - potom Beijing, SAIC

AKUSTICKÁ EKOLOGIE

<http://www.acousticecology.org/writings/listenup.html>

- jak jsou lidé a zvířata ovlivněni sónickým prostředím? - část díla výzkumně orientovaná - bioakustika, další subjektivnější - "deep listening" - nové druhy kompozic na základě terénních nahrávek, akustická práva přírody

- soundwalking

- akustický aktivismus - akustická ekologie coby definovaná oblast v 70. letech na Simon Fraser University v Britské Kolumbii - krosdisciplinární mix filozofie, sociologie, umění

--- World Soundscape Project - R. Murray Schafer - sbírání nahrávek městského prostředí, dokumentace přírodních soundscapes, tribální historie, rozhovory - hi-fi a lo-fi

- vliv na městské plánování --- Gordon Hempton - mezi 1984 - 1989 - počet lokací ve Washingtonu, kde lze nahrávat bez lidského zvuku - z 20 na 3 minuty

- oceány - podvodní dohledová technologie nízkofrekvenční aktivní sonary - zvukové vlny - 240 decibelů - narušují migrační vzorce velryb ...

- soundscape art - Hildegard Westerkamp - díla pro rádio, performance, CD -

soundwalks, vícevrstevnaté produkce z terénních nahrávek

- EarthEar - Santa Fe

<http://wfae.proscenia.net/> World Forum for Acoustic Ecology

The World Forum for Acoustic Ecology (WFAE), 1993 - mezinárodní asociace organizací a jednotlivců, sociální, kulturní a ekologické aspekty sonického prostředí, vzdělávání - poslouchání soundscapes, výzkum a studium, publikační činnost...

- bioakustika - výzkum - možnosti nahrávat dosud neslyšitelné zvuky - ultrasonické netopýry, signály delfínů, velrybí volání, tuleni, ryby... solární rádio šum a elektrické bouře

- nyní: nahrávky praskajících ledů, zpívajících mravenců, geologického dunění, hmyzu - kůrovec

koncept SOUNDSCAPE

- kanadský skladatel R. Murray Schafer

R. Murray Schafer - World Soundscape Project

- Simon Fraser University, Vancouver, 1971 - interdisciplinární koncept "zvukové ekologie" a designu

- výjimečné zvuky mohou být tak důležité coby označovatelé historické či sociální důležitosti jako budovy a další více fyzické znaky lidské přítomnosti

--- "soundmarks", soundscape - neviditelný, ale duchovně zásadní ekvivalent landscape (zvuková krajina) - propojení disciplín - historie, literatura, geografie, antropologie, konzervace, městské plánování - akustické mapování měst a vesnic a divočiny, mizející sonické a orální historie specifických míst a komunit --- význam zvuku v lidské kultuře a ekologii

- soundscape recording --- environmental recording --- phonography

- nejdůležitější revoluce v estetické výchově 20. století se udála v Bauhausu - spojení výtvarného umění s průmyslovými řemesly - průmyslový design

- stejnou revoluci nyní vyžadují mnohé oblasti sónických studií - sjednocení těch disciplín, které se zabývají vědou o zvuku s těmi, které se zabývají uměním zvuku: interdisciplinární propojení akustické ekologie s akustickým designem

ekologie: studium vztahů mezi živými organismy a jejich prostředím

--- akustická ekologie: studium zvuků ve vztahu k životu a společnosti - zkoumání účinků akustického prostředí na bytosti, které v něm žijí - akustická ekologie je základní studium, které musí předcházet akustickému designu

soundscape - zvuková krajina --- jako obrovská hudební kompozice - jsme posluchači, ale zároveň hráči a skladateli

- hledání významné aurální kultury - skladatelé architekti zvuků

- očista uší (ear cleaning) - naučit se, jak poslouchat - respektovat ticho - celodenní řečové moratorium (studenti) - relaxace, cvičení koncentrace

- nahrávání zvuků, kterým hrozí zánik - s mizícím zvukovým objektem je třeba

zacházet jako s důležitým historickým artefaktem --- archiv: zvonění starých pokladen, praní prádla na dřevěných valchách, broušení břitev na řemeni, vrzání kožených brašen, ruční mlýnky kávy, rachot mlékařských kanystrů na koňských povozech, ruční školní zvonce, ručně obsluhované vodní pumpy... --- nahrávání specifických zvuků - jasný
- student akustického designu by si měl vést deník zvukové krajiny - variace zvuků

zvuková procházka a poslechová procházka

poslechová - soustředění se na poslouchání
zvuková - průzkum zvukové krajiny dané oblasti s využitím partitury nebo průvodce: mapa, upozorňující na neobvyklé zvuky a nálady, součástí mohou být tréninková cvičení, zkoumání povrchů

akustický prostor - důležité environmentální a právní důsledky, akustický prostor znějícího objektu - takový rozsah prostoru, v němž je možné slyšet zvuk - maximální akustický prostor člověka - kde je možné slyšet jeho hlas - je potřeba přehodnotit význam, sociální a hlavně právní, akustického prostoru jako odlišného, avšak stejně důležitého prostředku měření

akustická komunita: politická, geografická, náboženská, sociální entita --- ideální komunita: má být vhodně definovaná podle akustických hranic, farnost - definovaná dosahem kostelních zvonů, 9. stol. - Hunové - komunity v řadách opevněných koncentrických kruhů - osady a statky tak, aby bylo z jedné do druhé slyšet trubku, farmy prvních severoamerických osadníků - na doslech, Platón - ideální komunita 5040 - oslovit jeden řečník
- důležitost architektury, která pracuje se zvukem

- soniferous garden - sonické atrakce - jednoduché nástroje z přírodních materiálů

///kniha: Hearing Cultures... Veit Erlman///

Bruce R. Smith - archeologie zvuku - nástroje, zvony, interiéry... rekonstrukce divadla Globe (1599) - archit. akustika, lingvistika, psychoakustika, autor knihy The Acoustic World of Early Modern England, jak zapsat zvuky, jak místa zněla, koncept "mezi"

Paul Carter - slyšení kultur, registrování a klasifikace externích fenoménů (podobně jako vidění), elektro-akustická nahrávací technologie umožňuje, rozdíl hearing vs. listening: záměrné, vědomé, dialogické... často technologie způsobuje zmizení toho, co uchovává (S. Feld), co stojí za slyšením? ptát se nejen, co slyšíme, ale za jakým účelem posloucháme, vždy je tu důvod: součástí komunikačního řetěze

Tomáš Řiháček - Zvukové prostředí města a jeho vliv na prožívání. Mas. univ. 2009

5. Tradice sonosféry

- studium zvuku a zvukových prostředí proniká do urbanistiky, humánní geografie, antropologie, environmentální estetiky - rehabilitace významu zvuku jako sociálního a kulturního fenoménu - na konci 60s - nový interdisciplinární obor akustická

ekologie --- oblast soundscape studies

- zvuky: orientace, rytmicita, součástí vlastní identity, tvoří charakter místa, atmosféru, identitu, hranice - nositeli sociálního významu a kulturní hodnoty --- zvuky zvonů, signály
- sonosféra - systém všech environmentálních zvuků spjatých s konkrétním místem

Schafer - zavedl pojem sonosféra - soundscape - le paysage sonore (zvuková krajina), švédsky ljudlandskap, polsko sonosféra, v němčině Schallwelt, Lautsphäre, Lnganglandschaft ... , v češtině také zvukové prostředí, zvuková krajina = zvuková složka konkrétního místa, souhrn všech zvuků, včetně jejich významů, emočního náboje či asociací, hlavními prvky

- základní tón (zvuky, které k ní neodmyslitelně patří...šumění listů v parku, směsice hlasů, ...), signál (zvuky v popředí - přinášejí konkrétní informaci), význačný zvuk (jedinečný, stojí za uchování a ochranu) - zpěv ohroženého ptačího druhu, zvuk zvonu, melodie zvonkohry, zvuk lodních sirén v přístavu...

World Soundscape Project - zaměřen na archivaci takovýchto zvuků

- některé zvuky výrazný symbolický rozměr - voda, vítr
- zvuková událost (sound event) - vymezuje se proti zvukovému objektu Pierra Schaeffera - nejmenší samostatná část sonosféry chápána v kontextu svého výskytu
- včetně vztahu ke zdroji, interakce s jinými zvuky, asociacemi ...v čase --- rozlišení mezi tzv. hi-fi a lo-fi charakterem sonosféry - hi-fi (high-fidelity) - z oblasti zvukové techniky: prostředí, v němž jednotlivé zvuky mohou být slyšeny zřetelně, včetně detailů a prostorové orientace - často se překrývají, je možné zaslechnout zvuky ze vzdálených zdrojů - vysokoinformační: atributem přírodních a venkovských zvukových prostředí, ve městě nedostatek
- x lo-fi - nezřetelné zvukové signály, vzestup hladiny hluku na pozadí - vzájemně se překrývají - chaos, nízkoinformační: město - vede k odtrženosti od prostředí x jednostranné
- pojem dekontextualizace (Augoyard, Torgue, 2005) - výskyt zvuků nepatřičných vzhledem ke kontextu
- akustická komunita - dříve totožná s komunitou obývající určité místo - dnes abstraktnější, rádio
- Schafer - používá termín ve dvou různých významech - 1) konkrétní geografický prostor s určitými zvukovými charakteristikami, 2) sluchový zážitek, vznikající díky aktivitě subjektu v prostředí
- kritizována kvůli preferenci přírodního jakožto ideálního modelu

6. Další modely zvukového prostředí

Centre de recherche sur l'espace sonore et l'environnement urbain (CRESSON) -

Augoyard, Torgue - Sonic Experience: A Guide to Everyday Sounds (2005) -

paradigma zvukových efektů, P. Amphoux - L'identité sonore des villes Européennes (93)

zvukový efekt/jev - výsledkem interakce mezi zvukovým prostředím, které je utvářeno zvukovými zdroji a akustickými vlastnostmi konkrétního prostoru, sociokulturním prostředím komunity, sluchovou percepcí (intencinální)

zvuková identita měst a míst - zvukové prostředí: objektivní, měřitelný zvukový svět,

pozadí, zvukové milieu - odráží sociální strukturu místa a lidskou aktivitu - sféra

žitého, stejný prostor zní pokaždé jinak, zvuková krajina - estetický modus vnímání -

kdy se zvuk v prostředí stává esteticky zajímavým: Ipsen (2002) - teorie komplexity -

přinášejí novou informaci

- co je **sound art**: elektroakustická hudba, elektronická, počítačová, sound art, sound scapes, zvukové instalace, terénní nahrávky (field recordings), počítačové performance, také net music, kolaborativní a participační, interaktivní hudba, art music, audio art, sonic art, radio art, art sonore...

(někteří předchůdci):

- industriální hluk - klasická avantgarda - zvuky poplašných trub, sirén, motorů
Arsenij Avraamov - 1922 - Symfonie pro tovární sirény v přístavu Baku

- Béla Bartók - terénní nahrávky

- poč. 20. století - vývoj environmentálního zvukového umění - také vizuální umělci hledali korespondence mezi vizuálním světem - barvou - a zvukem - interpretace harmonií a kinetismu hudby pomocí barvy (Kandinský, F. Marc, Johannes Itten)

- **Luigi Russolo - The Art of Noises**, 1913 - 16, Intonarumori, 1921

- řada hlukových strojů - Intonarumori - Třeskač, Sykač, Praskač, Skřehotač - tření či vibrace zesílené bubny a rohy

http://ubumexico.centro.org.mx/sound/russolo_luigi/die_kunst/Russolo-Luigi_04_Gracidatore.mp3

http://www.ubu.com/sound/russolo_l.html

- mechanické a elektrické technologie - rádio, film, zvukové nahrávání, fonograf - pro dokumentování promluvy a hudby, zvuky prostředí

Walther Ruttmann - sonické vyprávění - inspirace zvuky moderních měst - Weekend (1930) - publikum sedí v kině, ale jen prázdné plátno

John Cage - Silence, 1939 - filozofie náhodné kompozice - zvuky prostředí součástí hudby - 4'33" - 1952 pianista David Tudor

- happening, land art, konceptuální umění, kinetická socha, undergroundový film
- trendy ve free jazzu, improvizace, experimentální rock, Fluxus - návrhy hudebních událostí

Pierre Henri Marie Schaeffer - konkrétní hudba, magnetofonový pás

Walter De Maria

Art Yard, 1960

Cricket Music, 1964

Ocean Music, 1968

Hildegard Westerkamp

- z Osnabrücku, do Kanady 1968

- od poč. 70. let účast v projektu World Soundscape Project

- zájem o hluk, akustické prostředí jako další kulturní kontext či místo intenzivního poslouchání

- zaměření na environmentální zvuk a akustickou ekologii, vliv - John Cage, Pauline Oliveros

- aspekty akustického prostředí: urbánní, rurální, divoké soundscapes, hlasy dětí, mužů a žen, šum ticha, hudba a mediální zvuky, zvuky různých kultur, film, zvukové dokumenty

Lekce 11

5. 5.

Sít' jako sociální prostředí - od počátků síťového umění k dnešku, internetový aktivismus

Eduardo Kac - Dialogical Telepresence Art and Net Ecology

- *jaké účinky má fyzická distance na estetickou percepci?*

- *zároveň vymazání a potvrzení distance prostřednictvím nových technologií*

- *telepresence art - digitální systémy jako jsou počítače, modemy, robotická zařízení, sítě - poukazují k roli kultury ve vytváření individuálních a kolektivních zkušeností - kulturní parametry jako jazyk, behaviorální konvence, etické rámce, ideologické pozice*

- *interaktivní díla tele-přítomnosti od 1986, teleroboti apod.*

- *ze sociálního, politického a filozofického úhlu pohledu je to, co nemůžeme vidět, stejně relevantní jako to, co vidíme*

1986 - první dílo robotiky ovládané ze vzdáleného místa - výstava Brasil High Tech, Centro Empresarial Rio, Rio de Janeiro - bezdrátový antropomorfní robot v roli hostitele, konverzoval s návštěvníky, hlas robota - skutečný hlas člověka přenášený radiovlnama, kontrola pohybu - také rádio - robot také použit v dialogické performanci s brazilským umělcem Otavim Donascim - interakce s Donasciho videokreaturou - "lokální telepresence" - x - "remote telepresence" /díla mezi geograficky vzdálenými místy)

- *kombinace telekomunikace a bezdrátové robotiky --- telerobot Ornitorrinco (ptakopysk)*

další:

<http://www.ekac.org/ornitorrincom.html>

- 1996 - Rara Avis -

interaktivní síťová teleprezenční instalace (Nexus Contemporary Art Center, Atlanta, součástí Olympic Arts Festival)

- voliéra - před ní brýle virtuální reality - 30 létajících ptáků a velký tropický papoušek, usazený a nehybný - brýle - transport do voliéry - z úhlu pohledu papouška

- 2 CCD kamery - když návštěvník pohyboval hlavou, papoušek také - propojení k internetu - vzdálení účastníci pozorovali galerijní prostor z úhlu pohledu papouška - mohli používat mikrofony, spouštění vokálního aparátu papouška - malí ptáčci si zvykli - kadili na robota - kombinace organického odpadu a čisté elektroniky --- zase adaptace --- pro výstavu

<http://www.ekac.org/raraavis.html>

<http://www.ekac.org/essay.html>

rádio

- první skutečně masové komunikační médium - 1928 - Walter Ruttman - Berlin Broadcasting System - pozván vytvořit rádio piece - experimentální dokument "Berlín, symfonie velkoměsta" (1927) ... - "akustický film" pro rádio - Weekend - "film bez obrazu, 15 min., aurální atmosféra, dělníci opouštějící město, na venkov, experimentální střih, opakování atd.

futuristé

- 1969 - Art by Telephone v Museum of Contemporary Art in Chicago - 36 umělců - zavolali do muzea, instrukce o svém příspěvku (Van Der Beek, Kosuth, Robert Huot...)

*- **The World in 24 Hours** 1982 - globální síť - Robert Adrian pro Ars Electroniku, spojilo 16 měst na třech kontinentech po 24 hodin*

*- **Three Cities** - multimedialní telekoncert - Morton Subotnick, David Rosenboom, Steina Vasulka a Leo Smith, J. B. Floyd - California Institute of the Arts
--- subotnik hrál na Yamaha disklavír v Santa Monice - 2. část tlekolaborativní*

***Steina** - živá "hra na video" - 1992 festival Ars Electronica v Linci, společná performance s Michaelem Saupem Hyena Days*

1983 – „**Telephone Music**“ – živý telefonní koncert mezi umělci v „západní“ Vídni, Berlíně a „východní“ Budapešti --- koncept ignorovat politické hranice a použít elektronické teritorium telefonní sítě k vytvoření kolektivního uměleckého díla

Slow-scan television (SSTV) - metoda přenosu používaná mezi amatérskými rádiooperátory, k přenosu a vysílání statických obrázků přes rádio ... hlasové

frekvence

- předchůdci také **Fluxus** - síť myšlenek, komunita a filozofie --- 1961 - Maciunas a Higgins - plány časopisu Fluxus - prostředek informační výměny - Fluxus Yearboxes
- nový distribuční systém děl
- Higgins - termín "intermedial" - sebekritické zkoumání médií, odmítá dělení médií - systém výměny jako komunální praktika

Kit Galloway a Sherrie Rabinowitz

- experimenty s reálným časem, interaktivní potenciál a kvalita lidské komunikace v technologickém prostředí
- satelitní komunikační systémy, telekonferenční technologie, videofony, počítačové síťové systémy, 3D multiuživatelská prostředí
- geograficky rozptýlené publikum...
- role umělce: daleko víc než kolektivní úsilí mediálního umění či manifestací telecom umění - nová vize, praxe - nová estetika překračující umělecké schéma - implikace možné globální revoluce v telekomunikacích

- myšlenka globálního imerzivního kompozitního obrazového prostoru
- telekolaborativní prostředí – geograficky rozptýlené publikum shromažďující se v reálném čase ve stejném elektronickém prostoru

- role umělce: nová vize, nová praxe, nová estetika překračující schéma uměleckého světa a podstatná pro implikace potenciální globální revoluce v telekomunikacích

NASA 1977 - návrhy z neziskových organizací - experimenty se US - kanadským satelitem - projekt **Satellite Arts (The Image as Place)**

- satelity, taneční performance – kompozitní obraz – ve spolupráci s NASA
- první světová interaktivní satelitní taneční performance složeného obrazu – tanečníci v NASA Goddard Space Flight Center, v Marylandu a v Educational TV Center v Kalifornii – „prostor bez geografických hranic“

- satelit jediným prostředkem

- prehistorický kyberprostor - propojení tanečníků tisíce mil vzdálených
- performační prostor "bez geografických hranic", improvizace, rozdělená obrazovka
- kompozitní prostor: monitory, satelitní zpoždění - jako reflexe vizuálních ozvěn - "úzký prostor", "tlustý čas"
- image processing, bezdrátové přijímání dat, reálněčasové imerzivní vizuální prostředí
- fyzické a virtuální

Hole-in-Space. A Public Communication Sculpture - Mobilní obraz

- „díra v prostoru“ – televizně-satelitní spojení mezi Los Angeles a NY

- jeden z prvních a konceptuálně nejzajímavějších příkladů uměleckého použití elektronické telekomunikační sítě (Tilman Baumgärtel)
- živá satelitová komunikace mezi LA a NYC
- Youngblood zdůraznil důležitost měřítka a kontroly obsahu – diskontinuity v měřítku se smiřují s prostředím lidského měřítka

///“Díra v prostoru“, 1980. Živé oboustranné satelitní propojení, využívající video obrazovky k projekci obrazů v životní velikosti. Bez upozornění veřejnosti jsme „Díru v prostoru“ nainstalovali do okna vedoucího do ulice v newyorském Lincolnově centru a do výkladní skříně broadwayského obchodního domu v Century City (Los Angeles). Obě plátna mohla pojmout obrazy asi patnácti lidí. Lidé mohli hovořit s lidmi v dalším městě, jakoby stáli na stejném rohu ulice. „Díra v prostoru“ probíhala po tři večery. První noc ji zkrátka lidé objevili. Použili placené telefony či zavolali z domova a řekli přátelům v druhém městě, aby se s nimi setkali. Druhý večer, kdy také v obou místech proběhla oznámení v televizi, všichni dorazili. Třetí noc přijely v autech plných dětí do těchto měst rodiny z mílových vzdáleností, aby se setkali se svými příbuznými na druhém pobřeží, které neviděli roky.///

Electronic Café-84 --- Electronic Café International

- v LA jako oficiální událost Olympic Arts Festival – sedmítýdenní sdílená síť mezi pěti rodinnými restauracemi v korejských, hispánských, afrických a beach komunitách – slow-scan, telefonicky propojené video systémy, dálnopisný stroj – elektronická psací destička, počítačové terminály a klávesnice, tiskárny, videoobrazovky

Vítejte do "Mezinárodní elektronické kavárny" Příjemné místo pro horkou kávu, ledový čaj a virtuální prostor, 1992

„Tento komunikační systém jsme navrhli, abychom spojili tolik komunikačních systémů, kolik je možné, a směřuje k nápodobě skutečné kavárny, v tom smyslu, že můžete vejít do kavárny a u jednoho stolu vedou lidé vážnou konverzaci, u jiného lidé flirtují, někdo jiný se jen dívá co se děje, někdo další píše poezii, a další zas něco kreslí. Všechny tyto věci se dějí zároveň, ve stejný čas a kavárna je půvabně hostí. Takže když jsme se snažili definovat, jaký komunikační systém by to měl být, chtěli jsme vytvořit komunikační systém, který by umožnil stejný druh šíře komunikace.“

- matka všech kyberkaváren (mother of all cybercafes) – síťová kulturní výzkumná laboratoř, mezinárodní síť multimediálních telekomunikačních událostí, víc než 40 – komunita

- "MEK - mezinárodní elektronická kavárna - od 1987 - organizuje a vytváří performance, diskuse a sendvičové teleudálosti ve "virtuálním prostoru" - více než 60 poboček a jednotlivců,

Většina performancí Elektronické kavárny vzniká spojením vizí několika spolupracujících umělců a probíhá na více místech zároveň: videotelefonní technologie spojuje umělce, vystupující současně na různých místech na světě. Zúčastněný umělec v jednom městě například posílá video, MIDI a audio signály do dalšího města, kde se jeho obraz objeví na video obrazovce, přičemž datové signály ovládají světlo, hudební nástroje a video laserdiskové stopy.

- vytvářet „dobré“ umění v oblasti telekomunikace znamená vytvářet situaci, která poskytuje nějakou formu komunikace mezi lidmi a maximalizuje technologické možnosti – určitá kvalita napětí

- čas – zpoždění satelitní komunikace (řidký prostor, hustý čas)
- jak napsal Youngblood – vytvářejí kontext spíše než obsah; vytvářejí „modely“, nikoliv umělecká díla
- teorie „kreativní konverzace“ (GY) – role umělce ve společnosti
- nevytvářejí artefakty, nýbrž živé události – interakce
- potřeba nového praktika, který vytváří „metadesign“ – vytváří kontext spíše než obsah

To je pro mě nová avantgarda: spolupráce metadesignéra a umělce. Jeden si sám bez druhého nevystačí, vzájemně se potřebují a dohromady tvoří celou novou sílu.“ (GY)

- dobré umění v oblasti telekomunikací = vytváření situace, která je určitým druhem komunikace mezi lidmi – určité napětí – konverzace

- nový technologický vývoj je mimo lidské měřítko – čím více zkoumáme prostor, tím více se cítíme osamělí – jediná skutečná moc spočívá v práci ve stejném měřítku, v němž funguje současná společnost --- vytváření ve stejném měřítku v jakém lze ničit

- neexistuje politické umění jen umění o politických záležitostech – jen situace jsou politické, okolnosti

POČÍTAČOVÉ SÍŤOVÉ SKUPINY

The League of Automatic Music Composers (78-82), The Hub (85-95)

- distance fyzického spojení mezi zvukem a tělem - odhalit hlas samotného systému, hlas síťového nástroje
- navrhování vlastního hardwaru a softwaru
- počítačová síť jako velký interaktivní hudební nástroj - architektura plynutí dat provázané
- distanční performance - 1987 - performer interactivity, algoritmická komplexita - síť vzájemných vztahů - každý performer programuje unikátní počítačový/syntezátorový nástroj ke komunikaci s protokoly ...

- **David Garcia a Geert Lovink - The ABC of Tactical Media**, 1996 (přeložil Dan Hrabina, nepublik.)

- taktická média: vznikají v okamžiku, kdy jsou laciná, "podomácku vyrobená" média možná - revoluce ve spotřební elektronice, rozšířené formy distribuce (kabelová TV, internet) - skupiny a jednotlivci, "kteří se cítí být postiženi nebo vyloučeni širší kulturou" - nejsou nestranná
- média krize, kritiky a opozice: "Jejich typickými hrdiny jsou aktivista, nomádští mediální válečníci, šprýmař, hacker, pouliční rapper a videokamerový kamikadze."

- forma humanizmu, taktická média - De Certeau - Praxe každodenního života - "takticky", kreativněji a vzdorovitěji - takticko-strategická dichotomie
- taktická média nikdy nejsou dokonalá, v procesu tvorby, realizace, praktické implikace, pohyblivost, touha a schopnost kombinovat, zaměřovat jedno médium za druhé - překračování hranic
- zahrnují i alternativní média, ale nejenom
- prolomení zkonstatovaných dichotomií amatérský vs. profesionální, alternativní vs. mainstreamový, soukromý vs. veřejný
- význam mají dočasná spojení

- **Critical Art Ensemble - Nomadic Power and Cultural Resistance**, 1994 (přel. Dan Hrabina, nepublik.)
- současná situace - "tavitelnost" - sídlo moci a dějiště odporu - v těžko definovatelné zóně bez hranic
- Navzdory své ošemetné situaci mohou političtí i kulturní aktivisté (anachronicky nazývaní umělci) stále vytvářet narušení.
- přizpůsobivost moci je až příliš často podceňována

- **John Perry Barlow - A Declaration of the Independence of Cyberspace**, 1996 (přel. Dan Hrabina, nepubl.)

kyberprostor, kyberfeminismus apod.

sci-fi:

- Neuromancer Williama Gibsona z r. 1984 /kyberpunk/
- Neal Stephenson - Sníh ... /vliv na online archivy a databáze, sítě.../
- Margaret Atwood - The Year of the Flood.../tematika radikální ekologie, přežití.../

- termín "bio-společenství", biosocialita (Paul Rabinow) - postupná imploze kategorií přírody a kultury ... technologie a příroda jsou stejnou věcí, příroda vytvořená podle kultury ... poznávaná a přetvářena prostřednictvím techniky... příroda se nakonec stane umělou a kultura přírodní ...

- virtuální sociální prostředí, nové kolektivní struktury, fragmentární, komplexní identity

Dona Haraway

- zoologie, filozofie, evoluce, ženská studia, feminismus
- A Cyborg Manifesto: Science, Technology, and Socialist-Feminism in the Late Twentieth Century, 1985 - kyborg jako hybrid stroje a organismu, kritická funkce konceptu pro feministickou politiku

Pierre Levy - Umění kyberprostoru ...

koncept Arts Birthday - zvuková nahrávka Roberta Filiou (umění se zrodilo 17. 1. 1963)

sociální stránky - Social network sites - SNSs

- *Kyberia.sk (jako alternativa)*
- *Flickr, YouTube, MYspace, twitter ...*
- *Facebook art...*

Lekce 12

12. 5.

**Ekologie, nástroje, vidění
(viz. samostatné pdf)**

Lekce 14

26. 5.

Krátký úvod do umění a včelaření (téma včel a apikultury v současném umění)

- včely nejen jako téma umělců, nýbrž včelaření jako "umělecká aktivita" - úly na střechách uměleckých institucí v Evropě i v USA stále populárnější, různé spojené aktivity

- včela jako téma ve všech oblastech umění: divadlo, výtvarné umění, performance, literatura, hudba, ...

DIVADLO

Jerzy Grotowski

– **projekt Úly** – po vzoru včelích úlů vytvoření uzavřených míst setkávání a předávání zkušeností: úly se věnovaly například vzájemné pomoci v modelových situacích nebezpečí, učily, jak se osvobodit z každodenní rutiny, stereotypu

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Bedwyr Williams - Beehive Skyscraper (pro Wysing Arts Center, 2010)

- jeden z nejvyšších úlů na světě
- založený na návrhu Williama Broughtona Carra (WBC) - vyšel z módy, neboť byl příliš komplexní pro konstrukci a použití, akce ve spolupráci s místními včelaři (součástí prodej místní produkce medu atc.)

OBRÁZKY: <http://www.bedwyrwilliams.com/>

(William Broughton Carr - navrhl WBC typ úlu, design publikoval roku 1890

- editorem Bee Journal and Record, zakládajícím členem British Beekeepers Association (BBKA)

- extrémně populární úl - z lehce dosažitelných krabic od ovoce, dobré větrání, s dvojími stěnami - vnější část pyramidové sekce - chránějí oddělené krabice obsahující uvnitř rámky

- komplikovaná konstrukce, těžce přenosná

OBRÁZKY: <http://www.beesource.com/build-it-yourself/10-frame-wbc-hive-steve-moye/>)

Joseph Beuys

Honey Pump (paralelní instalace k akci Organization for direct democracy)

- mluvil, učil, diskutoval s návštěvníky, vytáčel med po 100 dní

- jeden z elektrických motorů roztáčel medomet - neustále vytáčel několik stovek litrů medu přes rozsáhlý systém plexisklových trubek, od země do stropu, druhý motor rotoval klikovou hřídelí pokrytou silnými vrstvami tuku ...

- vyjadřuje princip svobodné mezinárodní společnosti, pracující v krevním proudu společnosti - kompletní jen s lidmi v prostoru

- studoval život včel - inspirován dílem Rudolfa Steinera o jejich sociální organizaci - akce, instalace, centrálním aspektem postupného vývoje jeho teorie **sociální**

skulptury

- ve vztahu ke včelám - tepelné vlastnosti, med, vosk, pyl, nektar - včela konzumuje ty části rostlin, které mají největší možnou teplotu, sbírá a umísťuje na vyšší úroveň

- mytologický kontext, spirituální substance - božství - apis kul

"Mé sochy jsou vlastně také druhem apis kultu, neměly by být chápané pouze jako nějaké sdělení o biologických praktikách včel, nýbrž je třeba je rozšířit na apis kult, který například značí socialismus."

- z apis kultu - "organické stavění zevnitř" - jako včely, sbírající med a transformující ho ve vosk ve svých tělech, aby mohly stavět plástve

Podobně dnes již včelař často nemá smysl pro to, co mám na mysli pod pojmem teplo. Že je tam teplo a že včely by neměly umrznout je něco, co zjevně ví. Ale již není schopen vytvořit smysluplné spojení mezi tímto a lidskou bytostí."

- ekologie má vztah k životní schopnosti sociálního organismu

- medomet - symbolem a strojem

"Bojovat za každý strom, každou parcelu nezastavěné půdy, každý dosud neotrávený potok, každé centrum starého města a proti každému bezmyšlenkovitému schématu rekonstrukce již není považováno za romantické, nýbrž za nesmírně realistické. A není již považováno za romantické mluvit o

přírodě."

Jef Faes - 9 – keto – trans – 2

- pro Nadaci Verbeke (u Gentu)
- ve spolupráci se včelami z úlu v zahradě nadace a s profesorem Fransem Jacobsem z gentské univerzity
- vkládá modulární sádrové struktury do speciální pozorovací místnosti, simulující prostředí úlu, a nechává je k dotvoření včelám, které kolem nich staví své plásty

VIDEO <http://9-keto-trans-2.blogspot.com/>

DALŠÍ DOKUMENTACE http://www.verbekefoundation.com/Jef_Faes.html

- fotografuje vědecké fenomény - hlavní princip jeho práce
- rozšiřování lidského chápání - zvětšení hmoty na mikroskopické škále - prázdnota, na makroskopické - vizualizace hmoty --- koncept vyplňování prostorou, prostorové spojení, prostorové přemostění
- instalace tvořené elementárními geometrickými formami, vyhloubenými sférickými moduly --- znovu vyplňované aktivitou včel - hexagonální tvar včelích pláství je z geometrického úhlu pohledu nejefektivnější formou k vyplnění kruhu
- první velká instalace v nadaci Verbeke --- vyvíjí své "jednotky" - malé autonomní laboratoře, které lze umístit dovnitř i ven

Mark Thompson

(- nar. 1950 v Oklahomě - studoval inženýrství, na University of California, Berkley --- různé projekty: včely jako metafora komunikačních systémů)

Immersion (1974 - 6)

- nechává své tělo postupně pokrýt rojem včel
- již na poč. 70. let zájem o přírodní systémy
- včelí matka v malé klíčce na hlavě - včely jsou přitahované
- jediný film který kdy udělal
- inspirovan včelou již od roku 1972 - jako metaforické okno do širších ekologických a lidských komunit
- "Exploring as direct, as intimate a relationship to the hive and the natural world as I can imagine, I create experiential, sculptural environments using the resources directly related to a particular project site." ///
- "Při zkoumání tak přímého, intimního vztahu k úlu a přírodnímu světu, jaký si dokážu představit, vytvářím experimentální, sochařská prostředí, využívající zdrojů přímo provázaných se specifickým místem projektu."
- přírodní elementy jako včely, vosk, voda, sluneční světlo se sociálními, historickými a fyzickými zdroji komunity, s níž pracuje
- po celém světě - Německo, Japonsko, Anglie

OBRÁZEK <http://www.mefedia.com/watch/25764329>

A House Divided, 1989

- rozdělený Berlín
- starý japonský mýtus o božství, bylo vloženo do včelí komory v průběhu iniciační ceremonie
- stejně nebezpečné a vážné spirituální a symbolické zapojení bylo nutné k proměně hluboce nepřirozeného rozdělení lidské komunity
- použil včely od včelařů z obou měst - instalace, která metaforicky města spojuje
- včela a včelař - ideální modelová role pro lidskou interakci s přírodním světem: pčování, esenciální duhcovní vztah s přírodním světem

- květen - červen 1989 - výstava *Ressource Kunst* (místem instalace nemocnice z počátku 19. století - Kunstlerhaus Behanien na hranicích Zdi v západním Berlíně)
- zkoumání Berlína, pracoval s "krabičkou pro lovení včel" z 19. století - stopovat a lokalizovat divoké včely žijící ve stromech v lese - sledoval místní včely do jejich úlů v okruhu 5 mil východního a západního Berlína - chytání včel, krmení, vypouštění - různí lidé a včelaři z obou měst
- včelař Pickard - asi míle od Kunstlerhausu - shromažďování vosku - dostal krystal vosku - malý fragment vosku, který sklídl před výbuchem v Černobylu, nejcennější, protože je neradioaktivní --- nakoupil vosk od východních a západních včelařů, pokrytí dvou oken a železného sloupoví stropu - roztékal se, nalit do průhledných destiček - dva okenní otvory
- *Live-in Hive* - skleněný klenutý včelín - sdílený živý prostor mezi včelami a jeho hlavou - v průběhu otevření výstavy - roj včel přenesen do Live-in Hive - včely vnikaly drátěnou síťovou trubicí ve stropě - pět mil - vytvářely voskovou architekturu - hlava uvnitř úlu

FOTO <http://www.cca.edu/academics/faculty/mthompson>

VIDEO <http://www.youtube.com/watch?v=1ILlKyXGN4>

(performance - instalace - Joanna Haigood a Mark Thompson, 1988, Headlands Center for the Arts, Fort Barry, Ca)

The keeping of the bees is like the directing of sunshine (1987)

- architektura, tanec, světlo, vůně, létající včely, zobrazit esenci úlového prostředí
- <http://www.zaccho.org/projects.html>

VIDEO - ROZHOVOR (Mark Thompson in conversation), Open Space sekce Art Cologne, 2009 <http://www.youtube.com/watch?v=7XTr53psJwY>

<http://www.csmonitor.com/The-Culture/Gardening/diggin-it/2011/0224/Solar-powered-beehive-coolers-increase-yields>

- solárně ovládané ochlazovače úlů - zvyšují výnos - Oregon Garden, Silverton
- instaloval Mark Thompson - asistuje se včelím vzděláváním

<http://randomgardening.blogspot.com/2011/02/high-tech-beehives.html>

(Ed Tannenbaum – Bee Vision

– pro New York Botanical Garden – umožnil návštěvníkům vidět, jak vidí svět včely)

(Luis Benedit - THE BIOTRON, 1970, benátské bienále

- klec pro včely, umělá louka se 24 květinami a cukrovým roztokem, včely si mohly vybrat mezi umělým zařízením a zahradami bienále)

LITERATURA

Božena Němcová - Babička

- včeličkám se musí oznámit, že ten, kdo se o ně staral, zemřel
- scéna, kdy babička umírá:

"Babička cítila dobře, že života jejího namále, protož si jako dobrá, moudrá hospodyně všecko v pořádek uvedla. Nejdříve smířila se s Pánembohem a s lidmi, pak rozdělila svůj malý stateček. Každý dostal památku. Pro každého, kdo k ní přišel, měla milé slovo, každého, kdo ji opouštěl, provázal její zrak, když i paní kněžna s Hortensiiným synem navštívivše ji odcházeli, dlouho se za nimi dívala; ona věděla, že se s nimi na světě více neseťká. I tu němou tvář, kočky a psy, k obě zavolala, pohladila je a nechala si od Sultána ruku lízat. "Hleďte jich," pravila Adélce a služkám; "každé zvíře, když je má člověk rád, je vděčné." Voršu ale zavolala k sobě a přikazovala jí: "Až umru, Voršilko - já vím, že to nebude už dlouho se mnou trvat, zdálo se mi dnes v noc, že Jiří pro mne přišel - , až tedy umru, nezapomeň říci to včeličkám, aby vám nepomřely. Ostatní by třebaš zapomněli." Babička věděla, že Vorša to udělá, poněvadž věřila, nač ostatní nevěřili, a tedy snadno by udělat opomenuli včas, byť i babičce k vůli to udělat chtěli."

Bylo to druhý den k večeru po návratu dětí, když babička tiše skonávala. Barunka jí předříkávala modlitbu umírajících; babička modlila se s ní, až najednou ústa se nehýbala, oko upřené zůstalo na krucifix nad ložem visící, dech se zatajil. - Plamínek života jejího zhasl, jako zhasíná pomalu dohořívající kahánek, v němž palivo vše stráveno.

Barunka zatlačila jí oči, mladá Mílová otevřela okno, "aby duše volnost měla k odletu". Vorša nemeškajíc mezi plačícími, pospíchala k úlu, který pan otec babičce před kolika roky postavil, a zaklepavši naň, volala třikrát: "Včeličky, včeličky, babička nám umřela!", pak teprv sedla na lavičku pod bez a pustila se do štkání.

- tradiční folklór říká, že když včelař zemře, musí se to rychle říci včelám, jinak zeslábnou a přestanou pracovat anebo opustí úl
- v Číně obracejí úly jiným směrem po smrti včelaře
- atd.: další pověry

Claire Preston - Bee, 2006

- role včel v umění, politice, sociálním myšlení, vědecké studie, literatura, historické texty - symbol virtue and civity - až k nebezpečným rojům a včelím zabijákům

Maurice Maeterlinck - The Life of the Bee, 1901

- katalyzátor změny náhledu na včely - od klidných a poddajných tvorů k neosobnímu politickému a korporátnímu modelu ("bohem včel je budoucnost")
- současně entusiasmus, a zděšení

ONLINE <http://www.ibiblio.org/eldritch/mm/b.html>

O VČELÁCH V HISTORII VIZ: http://www.andrewgough.co.uk/bee1_1.html

Margaret Atwood - The Year of the Flood

- včely na střešní zahradě
- ekologická sekta The Gods Gardeners
- napůl ironický popis včel jako těch, jimž se oznamují důležité události, které ochraňují...
- do různých příběhů knihy vetkán příběh včel, ohroženého druhu, postapokalyptické včely - zpěváci a oplodňovači - jejich bzučení je kontrapunktem k hymnům božích zahradníků - noví religionisté: Ó zahrado, ó má zahrado, navždy truchlím víc, dokud zahradníci nepovstanou a tvůj život se neobnoví (Oh Garden, oh my Garden, I'll mourn forever more / Until the gardeners arise, And you to life restore)

One day, old walnut-faced Pilar - Eve Six - asked Toby if she wanted to learn about bees. Bees and mushrooms - these were Pilar's specialties. Toby liked Pilar, who seemed kind, and who had a serenity she envied; so she said yes. ///

///Jednoho dne se stará Pilar s tváří vlašského ořechu - Šestá Eva - zeptala Toby, jestli by se nechtěla učit o včelách. Včely a houby - to byly Pilariny speciality. Toby měla Pilar ráda, působila mile a její vyrovnanost jí záviděla; a tak souhlasila.

"Good," said Pilar. "You can always tell the bees your troubles." So Adam One wasn't the only person to have registered Toby's worry.

Pilar took her to visit the beehives, and introduced her to the bees by name. "They need to know you're a friend," she said. "They can smell you. Just move slowly," she cautioned as the bees coated Toby's bare arm like golden fur. "They'll know you next time. Oh - if they do sting, don't slap them. Just brush the sting off. But they won't sting unless they're frightened, because stinging kills them" ///

///

"Dobrá," řekla Pilar. "Včelám můžeš vždycky říci o svých nesnázích." Takže Adam První nebyl jediný, kdo si všiml Tobyiných obav.

Pilar ji vzala na návštěvu úlů a představila ji včelám jménem. Potřebují vědět, že jsi přítelkyně," řekla. "Mohou tě cítit. Jen se pohybuji pomalu," varovala, když včely obalovaly Tobyino nahé rameno jako zlatá kožešina. "Příště tě už poznají. Ah - když tě bodnou, neplácej je. Jen žihadlo smet'. Ale oni tě nebodnou, pokud nebudou vyděšené, protože bodnutí je zabíjí."

Pilar had a fund of bee lore. A bee in the house means a visit from a stranger, and if you kill the bee, the visit will not be a good one. If the beekeeper dies, the bees must be told, or they will swarm and fly away. Honey helps an open wound. A swarm of bees in May, worth a cool day. A swarm of bees in June, worth a new moon. A swarm of bees in July, not worth a squashed fly. All the bees of a hive are one bee: that's why they'll die for the hive. "Like the Gardeners," Pilar said. Toby couldn't tell

whether or not she was joking. ///

///

Pilar se vyznala ve včelích pověrách. Včela v domě znamená návštěvu cizince, a pokud včelu zabiješ, návštěva nebude dobrá. Když včelař zemře, musí se to včelám říci, jinak se vyrojí a odletí. Med pomáhá na otevřené zranění. Roj včel v květnu má cenu chladného dne. Roj včel v červnu má cenu nového měsíce. Roj včel v červenci nemá cenu ani rozmáčklé mouchy. Všechny včely v roji jsou jedinou včelou: a proto by pro úl zemřely. "Jako Zahradníci," řekla Pilar. Toby by nedovedla říci, zdali žertovala.

The bees were agitated by her at first, but after a while they accepted her. They allowed her to extract the honey by herself, and she got stung only twice. "The bees made a mistake," Pilar told her. "You must ask permission of their Queen, and explain to them that you mean them no harm." She said you had to speak out loud because the bees couldn't read your mind precisely, any more than a person could. So Toby did speak, though she felt like a fool. What would anyone down there on the sidewalk think if they saw her talking to a swarm of bees?

According to Pilar, the bees all over the world had been in trouble for decades. It was the pesticides, or the hot weather, or a disease, or maybe all of these - nobody knew exactly. But the bees on the Rooftop Garden were all right. In fact, they were thriving. "They know they're loved," said Pilar.

///

Včely z ní byly nejprve nervózní, ale po chvíli ji přijaly. Dovolily jí, aby sama vyluhovala med, a štípaly ji jen dvakrát. "Včely udělaly chybu," řekla jí Pilar. "Musíš požádat o povolení jejich Matku, a vysvětlit jim, že jim nechceš ublížit." Řekla, že je nutné mluvit nahlas, protože včely nemohou číst přesně tvé myšlení, o nic víc než lidé. Tak Toby začala mluvit, i když si připadala jako blázen. Co by si někdo dole na chodníku pomyslel, kdyby jí viděl mluvit s rojem včel?

Podle Pilar jsou včely na celém světě již po desetiletí v nesnázích. Kvůli pesticidům, či horkému počasí, anebo nemocem, nebo snad všemu tomu dohromady - nikdo přesně neví. Ale včely na Střešní Zahradě byly v pořádku. Ve skutečnosti prosperovaly. "Vědí, že jsou milované," řekla Pilar.

(...)

Bees and mushrooms went together, said Pilar: the bees were on good terms with the unseen world, being the messengers to the dead. (...) Mushrooms were the roses in the garden of that unseen world, because the real mushroom plant was underground.

///

Včely a houby jdou dohromady, řekla Pilar: včely vycházejí dobře s neviditelným světem, jsou poslové smrti. (...) Houby jsou růže zahrady onoho neviděného světa, neboť skutečná houbová rostlina se nachází pod zemí.

Pilar is dying:

"Thank you for learning," said Pilar. "I going to sleep now. Don't forget to tell the bees."

(...)

I'm getting as mushy as the rest of them, thought Toby. Addled as an egg. Next thing I'll be talking to flowers. Or snails, like Nuala.

But she went to tell the bees. She felt like an idiot doing it, but she'd promised. She remembered that it wasn't enough just to think at them: you had to say the words out loud. Bees were the messengers between this world and the other worlds, Pilar had said. Between the living and the dead. They carried the Word made air.

///

*"Díky za to, že ses učila," řekla Pilar. Jdu teď spát. Nezapomeň to říci včelám."
(...)*

Už jsem tak kašovitá jako ostatní, myslela si Toby. Popletená jako vejce. Příště začnu mluvit s květinami. Nebo šneky, jako Nuala.

Přesto to šla říci včelám. Připadala si přitom jako idiot, ale slíbila to. Pamatovala si, že není dostatečné na ně jen pomyslet: bylo třeba vyslovit ta slova nahlas. Včely jsou poslové mezi tímto světem a jinými světy, říkala Pilar. Mezi žijícími a smrtí. Nositelé Světa, proměněného ve vzduch.

záchrana od včel:

She pushed the hives over - three of them. She was veiled, Blanco was not. The bees poured out, whining with anger, and went for him like arrows. ... (...) but she apologized much more profusely to the bees, once she'd smoked them enough to make them drowsy: they's sacrificed many of their own in the battle.

///

Převrátila úly - tři z nich. Byla zahalená, a Blanco nebyl. Včely vylétly, skučíce zlostí, a vrhly se na něj jako šípy... (...) ...ale daleko hlouběji se omlouvala včelám, když je vykourila dostatečně na to, až byly ospalé: obětovaly v této bitvě mnoho ze svých.

rozloučení se včelami:

"Bees," she said out loud. "I have news." Did the bees pause in mid-air, were they listening? Several came to investigate her; they lit on her face, exploring her emotions through the chemicals on her skin. She hoped they'd forgiven her for tipping their hives. "You must tell your Queen I've had to leave," she said. "Nothing to do with you, you've performed your duties well. My enemy is forcing me to go. I'm sorry. I hope that when we meet again it will be under happier circumstances." She always found herself using a formal style with the bees.

The bees buzzed and fizzed; they appeared to be discussing her. She wished she could take them with her like a large, golden, furry collective pet. "I'll miss you, bees," she said. As if in answer, one of them started crawling up her nostril. She breathed it sharply out. Maybe we wear hats for these interviews, she thought, so they won't go into our ears.

///

"Včely," řekla nahlas. "Nesu novinky." Zastavily se včely uprostřed vzduchu, poslouchaly? Několik z nich ji přilétlo prozkoumat; ovíjely její tvář, zkoumaly její emoce prostřednictvím chemikálií na její kůži. Doufala, že už jí odpustily převrácení úlů. "Musíte říci vaší Matce, že musím odejít," řekla. "Nemá to nic společného s vámi, vy své povinnosti plníte dobře. Můj nepřítel mně nutí odejít. Je mi to líto. Doufám, že až se znovu setkáme, bude to za šťastnějších okolností." Vždycky se přistihla, že se včelami používá formální styl.

Včely bzučely a šumněly; zdálo se, že o ní diskutují. Přála si, aby si je mohla vzít s sebou jako velké, zlaté, chlupaté kolektivní zvířátko. "Bude se mi po vás stýskat, včely," řekla. Jakoby v odpovědi začala jedna z nich šplhat po její nosní dírce. Silně ji vyfoukla ven. Možná, že nosíme klobouky kvůli těmto rozhovorům, pomyslela si,

aby nám nelezly do uší.

Anatole France - Honey-Bee, 1911 <http://www.gutenberg.org/files/25405/25405-8.txt>

Waldemar Bonsels - The Adventures of Maya the Bee, 1922 (včelka mája)
<http://www.archive.org/details/adventurosofmaya00bons>

Karl von Frisch - Decoding the Language of the Bees, Nobel Lecture, 1973

- přednáška při převzetí Nobelovy ceny na Univerzitě v Mnichově

- o barevném vidění včel, o využívání čichu

- o tanci včel, kterým komunikují o pastvě - mohou vyjadřovat různé údaje - vyjadřují vzdálenost /kruhový tanec, tail-wagging tanec/ - kruhový tanec je signál, který symbolicky vyzývá včely prozkoumat okamžitou bízku úlu, druhý je vysílá na větší vzdálenosti, často několik kilometrů - se zvyšující se vzdáleností se zvyšuje rytmus - informace o vzdálenosti souvisí s časem, který zabere figura (část) - naznačuje také směr - ve vztahu ke slunci (takže se v průběhu dne mění)

Hugh Raffles - Insectopedia (o Karlu von Frischovi jedna kapitola, a druhá Vision - o vidění včela dalšího hmyzu...)

<http://www.nytimes.com/2010/07/07/opinion/07Raffles.html>

Kevin Kelly - OUT OF CONTROL. The New Biology of Machines, Social Systems, and the Economic World <http://www.kk.org/outofcontrol/ch2-a.html>

- popularizační ...

HUDBA

The Bee Symphony

- Chris Watson, Marcus Davidson, květen 2011 (CD - Cross-Pollination)

- původně Ch. Watson pro "Pestival", 2009 - vokální harmonie mezi lidmi a včelami - chór, úly v anglické venkovské zahradě

AUDIO <http://www.marcusdavidson.net/audio/BeeSymphony.mp3>

- Marcus Davis: "První věc, která mě zasáhla o včelách bylo, jak jsou melodické (tuneful). V průběhu toho dne se jejich výška vždy pohybovala okolo A oktávy pod 440ti, tón, na který vyladujeme orchestry. Zjistil jsem, že včely tvoří akordy (chords) okolo A, které se liší v závislosti na jejich náladě. Trávil jsem čas zaznamenáváním těchto včelích akordů či tónových clusterů, a jelikož včely zpívají jasně v rozsahu lidského hlasu, vytvořil jsem partituru skutečné včelí hudbě pro sbor." ///

Marcus Davidson writes: "The first thing that struck me about the bees was how tuneful they were. During the day, their pitch was always based around A an octave below 440, the note we tune orchestras to. I found that the bees formed chords

around the A, which varied depending on their mood. I spent time notating these bee chords, or note clusters, and as the bees sing easily in the human vocal range, I then scored the actual bee music for choir."

"The sound of humans singing bees was strangely engaging. I thought it was reminiscent of Aboriginal music, perhaps showing how in tune with nature the native civilisations are. In fact, all the chords and 'tunes' in The Bee Symphony are taken from actual notes sung by the bees in the field recordings. The score was written so the choir sings exactly with different aspects of the bee song in real time, so hopefully we indeed have humans singing in harmony with bees!" ///

"Zvuk lidí zpívajících včely byl zvláště angažovaný. Myslel jsem, že připomíná aboriginální (domorodou) hudbu, ukazuje snad, jak naladění na přírodu jsou domorodé civilizace. Ve skutečnosti jsou veškeré akordy a "naladění" ve Včelí symfonii brány z aktuálních tónů, zpívaných včelami v terénních nahrávkách. Partitura byla napsána tak, že chór zpívá přímo s různými aspekty včelí písně v reálném čase, takže doufejme jsme opravdu měli lidi zpívající v harmonii se včelami!"

Chvála medu - Audiofenky

<http://soundcloud.com/user6018586/chvala-medu>

FILMY (namátkou):

- **Včelař** (1986) O melissokomos - Theo Angelopoulos (s M. Mastroiannim)
- **Tisícročná včela** (Juraj Jakubisko)
- **Tajný život včel** - The Secret Life of Bees (2008), USA
- **Bal (Honey)**, 2010
- **Údolí včel** (i když to o včelách zas tolik není)

dokumenty:

- **The Last Beekeeper** (2009), USA
- **Vanishing of the Bees** <http://www.vanishingbees.com/>
- o fenoménu Colony Collapse Disorder

- **Bee City**, ...

http://ia600202.us.archive.org/6/items/BeeCity1951/BeeCity1951_512kb.mp4
(naučný film... vtipný komentář...)

DESIGN

Karen Ingham - The Pollinator Frocks, 2010

VIDEO <http://www.intercreate.org/scanz-2011/residency-projects/pollinator-frocks-project-karen-ingham/>

APISCULPTURE (SPÍŠ DESIGN)

<http://artisword.wordpress.com/2011/04/01/aganetha-dyck-apisculpture/>

Aganetha Dyck

Hilary Berseht (Pennsylvania)

- rámkový z drátů a vosku - včely - spirálové a další

Garnett Puett

- sochař - apisculptures - skleněné krabičky se sochami ze dřeva, kovu, vosku (festival Seedlings...)

Tomáš Gabzdil Libertiny - The Honeycomb Vase "Made by Bees", 2006 - 2008

<http://www.dezeen.com/2007/08/30/the-honeycomb-vase-2007-by-studio-libertiny/>

FESTIVALY

<http://pestival.org/about/> (věnovaný hmyzu...)

<http://pestival.org/blog/art-bees/>

<http://pestival.org/blog/beecab-takes-flight/>

VČELY NA STŘECHÁCH:

včely na střechách uměleckých institucí, umělci experimentující se včelami apod.:

<http://pestival.org/blog/tag/bees/>

Okno, Brusel - v rámci projektu TIK - včelí pozorování

<http://193.93.114.238:8090/?action=stream>

<http://193.93.114.238:8091/?action=stream>

<http://timeinventorskabinet.org/wiki/doku.php/beehives>

http://timeinventorskabinet.org/wiki/doku.php/bees#bee_projects

...

MMK - Museum für Moderne Kunst, Frankfurt am Main

<http://www.mmk-frankfurt.de/en/vermittlung/mmk-bee-project/>

- na střeše Muzea moderního umění - asi deset kolonií, workshopy pro děti apod.

- umělecká skupina "finger" - Andreas Wolf a Florian Haas (založili 1998) - městské apiárium

<http://www.evolutionaere-zellen.org/html/bienen.html>
- a další projekty se včelami: <http://www.evolutionaere-zellen.org/html/sumsum/bienengruppe.html>

- vydávají Bee Journal
- o různých včelích projektech - **Bienenhaus**, 1999 (Carsten Höller, Rosemarie Trockel)

MUZEA (různá muzea, zaměřená na včely, staré úly apod.)
<http://naturalsciences.org/exhibits/permanent-exhibits/fourth-floor>
Národní zemědělské muzeum, Kačina - výstava o včelách <http://www.nzm.cz/kacina/>
- různá místní muzea se starými úly apod.